TRÄSKOREGEMENTET.

BERÄTTELSE FRÅN MAGNUS STENBOCKS KRIG I SKÅNE.

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM,
F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

MALMÖ,
M. POLHEIMERS BOKTRYCKERI.
1894.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör University of Minnesota Library, har scannats av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i maj 2013 av Bert H.

1.

I nordvestra delen af södra Åsbo härad (Skåne) ligger byn Häggarp ungefär en åttondedels mil från gränsen till Luggude härad. Vid tiden för denna skildring bestod nämnda by endast af några gårdar och dessa till på köpet ytterst bristfälliga.

Den sydligaste gården, täckt med ett delvis förstördt halmtak, egdes af Jan Månsson, en rödhårig och illasinnad gubbe, som under många år legat i delo icke allenast med höga rättvisan, utan äfven enskildt med flere personer i den omgifvande trakten.

Gubben Jan, som erhållit vedernamnet röde Jan, var ett par och femtio år gammal. Han hade varit bosatt i Häggarp omkring tjugu år och det första han förvärfvade sig, då han kom dit som dräng, var icke en utan flere fiender. Och detta af två orsaker. För det första var han småländing och i följd af det gamla hatet mellan smålänningar och skåningar kunde han ej undgå att hatas; för det andra visade han ett odrägligt högmod, som redan andra dagen af hans vistelse derstädes satte Häggarps alla innebyggare i harnesk mot honom.

Visserligen försökte hans vackra dotter Oda att, så mycket möjligt var, mildra det rent af dåliga intryck, som fadrens uppträdande allestädes gjorde, och det lyckades henne i en viss grad, men i det stora hela kunde hon föga uträtta.

“Den der smålandskalfven!“ var ett stående skällsord, så snart röde Jan kom på tal. Han å sin sida sparade naturligtvis icke heller på skymford, och mången gång ledde dessa till handgripligheter. Hade dåröde Jan två

eller tre motståndare, så hände det icke sällan, att han afgick med segern, ty han var “stark som en björn“, och besatt dessutom en för sin ålder nästan otrolig vighet. Men ofta hände det att han blef anfallen af en alltför öfverlägsen styrka, och då måste han rymma fältet, mången gång med rätt kännbara blånader. Dylika nederlag hämnades alltid röde Jan på så sätt, att han passade på, när en eller ett par af hans fiender voro ensamme, och då gaf han dem rikligen “betalt för gammal ost“.

Att dessa tidt och ofta förekommande fejder ännu mera skulle öka hatet å ömse sidor, var naturligt.

Röde Jans hätskaste motståndare var Arve Mårtensen, egare till den i norra ändan af byn belägna gården. De båda motståndarne voro således bosatte i hvar sin ända af Häggarp.

Det var Arve, en inbiten dansk, som de aldra flesta gångerna ställde till så, att röde Jan fick stryk, och denne hade alltså största skäl i verlden att söka komma åt Arve. Men detta hade sig icke så lätt, alldenstund Arve ständigt hade med sig ett stort följe och dessutom var bättre beväpnad än Jan.

Till en början hade de båda motståndarne varitr om just icke goda vänner, så ändock temligen försonligt stämde emot hvarandra. Första anledningen till en fullständig brytning gafs, då Arves tjugutvåårige son och enda barn Helge en söndagseftermiddag korn hem till Jan och öppet begärde Oda till hustru. Det hemliga agg, sam Jan Månsson länge hyst till Helge» far, kom nu till utbrott, och på ett skymfligt sätt jagades den unga bondsonen, allmänt afhållen för sin hurtighet och sin redbarhet, bort från Jans gård.

En timme derefter träffade dock Helge och Oda-i en skogsbacke straxt öster om den tätt förbi Häggarp gående landsvägen mellau Landskrona och Engel-holm och förnyade sina trohets löften, hvilka de skulle torget hålla, hur många strider, de än komme att genomkämpa.

Arve Mårtensen skulle icke med oblida ögon ha sett att ett hjonelag byggts mellan hans son och rödeJans dotter, ty den gård och lösegendom hon en gång skulle föra med sig i det gemensamma boet, var, enligt den tidens uppfattning, långt ifrån att förakta. Då han derför erhöll kännedom om Helges misslyckade frieri och skymtliga bortvisade, flammade hatet till röde Jan upp till sin högsta styrka och då han kom för sig sjelf, svor han på, att den högmodige bonden någon gång skulle få uppskära hvad han nu utsått. Ehuru både Helge och Oda sökte att hålla händelsen hemlig, <1 röjde det likväl icke många dagar, förrän innébyggarne icke allenast i Häggarp,utan äfven i de närgränsande •byarne, kände till historien. Det var röde Jan sjelf, som spred ut densamma och skröt öfver hur skymfligt han afvisat Helge Arvesen. Det var för några häggarps--drängar, hvilka arbetade på en åker mellan Häggarp och Ströfvelstorps kyrka som röde Jan omtalade sin bragd. Men hans dumma skryt höll den gången på att bekomma honom illa. Han hade nemligen knappt hunnit få sista ordet öfver läpparne, förrän drängarne i en enda flock rusade på honom under skrik 'och hotelser. Mot en sådan öfvermakt var röde Jan för svag, hvadan han i god tid tog till benen. En af de stenar, som kastades efter honom, träffade dock hans hufvud. Blödande nådde han med största möda sitt hem, hvilket han ej kunde lemna på många dagar.

Så stodo sakerna i Häggarp, då underrättelsen kom, att Magnus Stenbock vid Vexiö samlade en krigshär för att möta den anfallande danske konungen Fredrik IV.

*

2.

Karl XII: s olyckliga tåg till Ukraine, hans nederlag vid Pultäva och deraf förorsakade flykt till Tur-kiet, gjorde, att de förut slagne motståndarne, konun-garne August och Fredrik, ånyo reste sina hufvud och började fundera på att återtaga hvad de förlorat, De ingingo också, dertill uppmanade af czar Peter Jans dotter, ty den gård och lösegendom hon en gång skulle föra med sig i det gemensamma boet, var, enligt den tidens uppfattning, långt ifrån att förakta. Då han derför erhöll kännedom om Helges misslyckade frieri och skymtliga bortvisade, flammade hatet till röde Jan upp till sin högsta styrka och då han kom för sig sjelf, svor han på, att den högmodige bonden någon gång skulle få uppskära hvad han nu utsått. Ehuru både Helge och Oda sökte att hålla

händelsen hemlig, <1 röjde det likväl icke många dagar, förrän innébyggarne icke allenast i Häggarp,utan äfven i de närgränsande •byarne, kände till historien. Det var röde Jan sjelf, som spred ut densamma och skröt öfver hur skymfligt han afvisat Helge Arvesen. Det var för några häggarps--drängar, hvilka arbetade på en åker mellan Häggarp och Ströfvelstorps kyrka som röde Jan omtalade sin bragd. Men hans dumma skryt höll den gången på att bekomma honom illa. Han hade nemligen knappt hunnit få sista ordet öfver läpparne, förrän drängarne i en enda flock rusade på honom under skrik 'och hotelser. Mot en sådan öfvermakt var röde Jan för svag, hvadan han i god tid tog till benen. En af de stenar, som kastades efter honom, träffade dock hans hufvud. Blödande nådde han med största möda sitt hem, hvilket han ej kunde lemna på många dagar.

Så stodo sakerna i Häggarp, då underrättelsen kom, att Magnus Stenbock vid Vexiö samlade en krigshär för att möta den anfallande danske konungen Fredrik IV.

*

2.

Karl XII: s olyckliga tåg till Ukraine, hans nederlag vid Pultäva och deraf förorsakade flykt till Tur-kiet, gjorde, att de förut slagne motståndarne, konun-garne August och Fredrik, ånyo reste sina hufvud och började fundera på att återtaga hvad de förlorat, De ingingo också, dertill uppmanade af czar Peterförbund att hvar på sitt håll sysselsätta det nu blödande Sverige, som i Europas ögon låg utmattadtf nästan döende.

Medan konung August tågade in i Polen och återtog detta sitt rike, hvars nye af Karl XII påtrugade konung, Stanislaus Leezinski, ej ens bjöd till att försvara sin krona, utan skyndade öfver till svenskarne. der han var i mera säkerhet, påskyndade Danmarks konung sina rustningar med den största ifver. I detta lånd tunnos visserligen män, som på det högsta ogillade detta lömska fredsbrott, emedan ingen giltig anledning fanns derför, och de bildade till och med ett parti efter sitt sinne, men detta parti var alltför svagt gent emot det, som önskade krig och i spetsen for hvilket konung Fredrik sjelf stod.

Då freden i Traventhal, der konung Fredrik ingick förlikning med hertigen af Gottorp och utfaste sig att ej framdeles understödja Sveriges fiender, af-slöts, voro Holland och England fredens löftesmän. Desse makter gjorde nu genom sina sändebud i Köpenhamn Danmark allvarliga föreställningar, men dessa, hjelpte lika litet som det rättframma bref danska sändebudet Grüner afsände från Stockholm. Detta bref. betecknande för den klarhet, med hvilken Grüner uppfattade ställningen och den svenska nationens spänstighet och motståndskraft, må här anföras. Det är skrifvet den 11 december 1709.

“Efter underrättelsen om nederlaget vid Pultava och om danskarnes krigsbeslut blefvo svenskarne visserligen mycket nedslagne. Men snart repade de mod och hafva genom det högst berömliga indelningsverket uppsatt en ny här. Officerarn e finnas ock tillräckligt; ty många, som sågo sin konungs gränslösa ärelystnad, begrepo, att de i polska och ryska krigen ej kunde vinna annat, än en sönderskjuten kropp eller döden, och togo derföre under allehanda förevändningar afsked och reste hem. At hvar och en sådan bjuder nu rådet ett stegs befordran och får derföre krigsbefäl nog. Folk finnes här ännu till ny uppsättning. Man smickrar sig väl i Danmark med den föi’eställningen, att»sådana truppar icke kunna stort uträtta, emedan de komma att bestå af råa och oöfvade bondedrängar. Men jag vill ej locka eders majestät med ogrundade förhoppningar. Dessa bondedrängar äro vanda vid alla slags mödor och besvärligheter och öfvade att i skogen skjuta på allt, som kommer för deras ögon. I allmänhet hafva de mycket anlag för krigstjenst. Så snart de få soldatjackan på sin rygg, eller sjelfve komma upp på ryggen af en häst och få vapen hand, så visa de genast samma hållning, mod och ihärdighet som en gammal krigsman. Svårast för Sverige är bristen på födoämnen; men rådet har derom gått i så goda författningar som möjligt. Wrede har ock i flere år tillbakavisat alla enskilda fordringar, så att mycket penningar torde vara i behåll, fastän han högeligen klagar öfver brist derpå. Dessutom finnes många statsmän här i Sverige, hvilka i likhet med eders majestät sjelf och med konungen af Preussen frukta stora vådor för norden, i händelse Ryssland bekommer fast fot vid Östersjön. Detta allt har jag ansett mig pligtig framställa, för att sedermera, i händelse af olycklig

utgång, kunna beskyllas för att hafva dolt sanna förhållandet.“

Men ehuru en dansk man, som var i tillfälle att på nära håll skåda ställningen i Sverige, så allvarligt sände konung Fredrik och hans parti sina varningar, beslöts dock kriget. En på haltande grunder hvi-lande krigsförklaring utfärdades. Kort derefter öfver-gick en dansk här till Skåne och landsteg vid Råå fiskläge.

Den slutliga utgången på detta krig visade också, att Gruners varningar ej voro endast tomma ord.

*

3.

En dag under julhelgen 1709 var uppståndelsen stor i Häggarps by. Gubbar, qvinnor och barn hade församlat sig utanför Arve Mårtensens gård på en der befintlig öppen plats. Af den vuxna ungdomen såg man icke till någon enda.

Lutad mot en krycka kom slutligen Arve utstapp-lande. Han hade förändrat sig mycket på den sista månaden. Ett slaganfall, som gjort honom lam i ven-stra sidan, hade nemligen hållit honom vid sängen. Men om . man noga såg in i hans mörka, djupt / liggande ögon, kunde man i dem upptäcka atfc den yttre kroppsliga sjukdomen ändock ej förmått att förlama hans starka själsförmögenheter. Sedan han kastat en blick öfver de församlade, en blick, som på samma gång uttryckte lömskhet och ett djupt inneboende hat, men också en viss rädsla, sade han med en röst, som han försökte att göra så stadig som möjligt:

"Bara gammalt folk och barn! Ja, ja; kungens långvariga krig ha nu snart medtagit landets halfva befolkning och . . .“

“Inte nog med det“, inföll en gammal krokig gumma. “Hur många ödeshemman finnas här inte! Nä9tan allesammans i byn här. Sedan pojken vår stupat i Ryssland, gick gubben min sjelf ut för att slippa sätta upp tremänningarne, och nu är väl han sjelf borta! Hvem ska sköta jorden? Inte kan jag det, och inte heller sådana der parflar“, slutade hon bittert och pekade på de vid mödrarnes kjolar hängande och efter bröd skrikande barnen. “Det dröjer nog inte så länge, förrän vi fa svälta ihjäl.“

En gammal giktbruten gubbe inföll nu:

“Det förundrar mig dock att röde Jan sjelf gick ut i fejden. Nog hade han så mycket qvar, att han kunde hålla tremänning.““Säg inte det“, utbrast nu Arve Mårtensen under ♦det han qvarstod på trappan till sitt boiiingshus. "‘Iiöden är stor öfverallt i landet. Kyrkoherden har varit tvungen att sätta upp en ståndsdragon och kap-lanen en knekt. Men, inte nog med det, god’ vänner, i dag kommer fogden hit för att indrifva durchtågs- ' gärden!“

Ett högljudt knot följd© på dessa ord.

“Ja, låt honom ta’ den! Jag har ingenting att .gifva“, skrek den förut omtalade krokiga gumman. “Den torra brödbit, som ligger hemma på hyllan, lär inte förslå mycket i hans bottenlösa säck, och den här“, fortfor hon och lyfte en smula på den lappade och smutsiga kjolen, “den lär ingen vilja ruska för intet“.

Då gumman uttalade dessa ord, lyste Arve Mår-tensens ögon af en högre glans. Sedan han hostat och harklat några minuter, sade han:

“Danske kungen är . . .!“

“Tala inte om honom“, afbröt den gamle gikt' brutne bonden argt. “Då jag i förrgår var inne i Engelholm för att se efter hur min pojke har det ställdt, talades det allmänt om att kung Fredrik alls inte har någon anledning till kriget. Det är han, som dragit de här olyckorna öfver oss.“

Arve Mårtensen bet sig harmfullt i läpparne, då han fann sådant motstånd. Efter en stunds funderande ansåg han det vara klokast, att under för handen varande omständigheter draga sig tillbaka. Men innan Arve hann fullfölja denna sin afsigt, ryckte den gamla gumman honom häftigt i tröjan och sporde:

“Jag har aldrig hört talas om durchtågsgärden. Hvad är det för otyg, som regeringen nu igen lagt på oss?“

“Inte det, Britta“, utbrast Arve spetsigt. “Har inte din gubbe talat om det för dig?“

“Nej.“

“Det var slarfvigt af honom. Jo, se du, durchtågsgärden består deri, att hvarje hemman skall betala två daler silfvermynt till soldaternes underhåll under deras marscher. Förstår du nu?“Innan gamman ens hann svara, uppstod ett så, högljudt knot, blandadt med klagande ord, att Arve Mårtensen började hoppas godt för sin afsigt. Han ämnade derför nu smida medan jernet var tillräckligt varmt, men han hade knappt hunnit uttala några ordr förrän den gamle giktbrutne bonden utbrast:

“Det kommer en ryttare från Tollarp!“

Allas blickar vände sig åt det anvisade hållet, men innan ännu någon hunnit uttala en förmodan, sade Arve Mårtensen:

M Det är fogden, som kommer för att indrifva durch-tågsgärden.w

Denna upplysning satte fötter under hela skaran. Alla skyndade hem för att så omsogsfullt som möjligt undandölja hvad som af värde kunde finnas öfver sedan den förra skatteutbetalningen.

Då fogden en stund derefter red in i Häggarps by, syntes der ingen enda menniska utom gamla krokiga Britta. Hon stod i dörren till sin gård och. neg ödmjukt, allt under det hon med förtviflade miner knaprade på sin flinthårda brödkant.

Det var med stridiga känslor som Arve Måtensen åter gick in i sin bostad. Inkommen i hvardags-stugan sjönk han pustande ned på den väggfasta långbänken, satte båda händerna for ögonen och stönade fram denna menig:

“Helge är borta och alla mina planer ha blifvit tillintetgjorda af honom. Jag tänkte så väl att - vi skulle ha begifvit oss af till min kusin på Seeland, när kriget bröt ut, men i det stället sjuknade jag och. i samma vefva följde pojken med tremänningarne. Det är sannt, att jag inte mäktade köpa två ryttare i stället till den jag förut underhåller, men så kunde väl pojken ha lydt mitt råd och flytt öfver till Danmark. Men se fortfor den gamle bonden och slog ena handen så häftigt han kunde i det bredvid stående bordet, på hvilket befunno sig en bit spettfisk *)

*) Spettfisk: En fisk torkad på spett. Var mycket omtyckt i

äldre tider.och en stånka rostockeröl, “det är den fördömda kärleken, som kommit emellan. Och allt detta är röde Jan skalden tjll. Ha“, utbrast han vidare sedan han bitit ett stycke af fisken och stärkt sig med en Jbastant klunk ur stånkan, “röde Jan föll för mig just nu. Han har också gått med tremänningarne och jag anar att det är för Helges skull. Har han kanske ondt i sinnet mot pojken derför att Oda håller honom kär? Ja ja, ingen kan så noga veta, ty Jan Månsson är en falsk sate“, fortfor han och vred sig oroligt på den hårda bänken. “Om jag hade . . .“

En hornstöt utifrån afbröt här Arve Mårtensens monolog. Det var fogden, som lät sin efteråt kommande tjenare, en gammal till hälften sönderskjuten qvarlefva från Karl XI:s snapphanekrig, blåsa tillsammans häggarpsborna.

Arve Mårtensen gjorde sig ej så bråd tom. Han såg först efter, att den tjocka silfverbägare, han ännu hade i behåll, låg i sitt säkra gömställe. Derefter stoppade han på sig två blanka silfverdalrar och trädde ut.

Den syn, som nu mötte honom, var allt annat än fridfull. Omkring fogden och hans gamle tjenare stod Häggarps qvarvarande befolkning, med hvilken vi förut gjort en flyktig bekantskap. Barnen skreko och gömde sina små smutsiga ansigten i mödrarnes kjortelveck, när den gamle knekten för att gifva eftertryck åt sin husbondes ord ibland slog på svärdtästet; qvinnorna gräto och vredo i förtviöan händerna och gubbarne mumlade inom tänderna den ena förbannelsen efter den andra. Och under allt detta satt fogden stel och orörlig på sin spattige krake och hade knappt ett enda tröstens ord att säga åt den förtviflade menigheten.

Men då Arve Mårtensen nalkades, klarnade fogdens ansigte upp och han utbrast redan innan Arve hann fram:

“Nå, nu ska’ jag väl få med mig åtminstone två silfverdalrar, så att jag ej behöfver komma tomhändt tillbaka till

landshöfdingen. Du vet väl, Arve, att jag är kommen för att hemta durchtågsgärden?““Vet nog det“, svarade Arve dyster. Derpå halade lian upp ur fickan de två silfverdalrarne och gaf dem åt fogden med dessa ord:

“Det är allt hvad jag har. Nu är jag lika fattig som de andra här.“

“Ahå“, skrattade fogden och blinkade slugt, “det tror jag inte mycket på. Vet du, Arve, hvad lands-höfdingen tror?“

uNej“> svarade Arve Mårtensen och kände hur en kall kåre ilade längs hans ryggrad. “Hvad säger den nådige herren?“

I stället för att afgifva svaret högt, styrde fogden sin häst intill Arve, lutade sig ned och hviskade:

“Han tror att du har mera penningar än du vill klämma fram med. Och så anser han det inte omöjligt att du fört öfver en del deraf till din kusin på Seeland. Ja, ja, Arve Mårtensen, omöjligt är inte ett sådant antagande.“

Arve Mårtensen hade alltid varit i besittning at stor sjelfbeherrskning. Denna kom honom nu väl till pass, ty af fogdens miner och rörelser anade han genast hvad som skulle komma. Då fogden slutat var han också sig sjelf igen och svarade med den mest ogenerade ton i verlden:

“När skulle jag ha varit i tillfälle att föra mina penningar, såsom ni säger, öfver till Seeland? Jag har ju legat sjuk en längre tid och Helge, pojken min. har ju gått ut med tremänningarne i striden. Hvem skulle jag då skickat öfver med penningarne ?“

Arves tal föreföll fogden så naturligt, att han icke mera vidrörde den strängen. Sedan han noga undersökt alla husen i byn, red han bort med sin gamle tjenare. Han var då ej så litet missnöjd, det syntes tydligt på hans uppsyn, och underligt var ej heller detta, ty enda vinsten af hans besök i Häggarp var de två silfverdalrarne.

*

4.

Under denna för Sverige så vådliga tidpunkt funnos-dock många män, som så högt älskade sitt fädernesland, att de för detsammas räddning ville offra allt hvad de kunde. En bland desse män var Magnus Stenbock, och det är utan tvifvel honom, som vi hafv^ att tacka för hvad vi nu äro, ty annorlunda skulle vår ställning nog varit, om danskarne segrat i den. afgörande kampen.

Såsom guvernör öfver Skåne hade Magnus Stenbock till en af sina lefnadsuppgifter att försvara landet, mot fiendtliga anfall. När danskarne således förklarade Sverige krig, gjorde han allt hvad i hans förmåga stod för att bringa försvaret af Skåne till den punkt, att det kunde gagna landet. Han insåg dock snart, att hans krafter icke voro tillräckliga, hvadan han begaf sig uppåt landet, för att skaffa den hjelp, som behöfdes.

Älskad af svenska folket, begåfvad med en lysande vältalighet och varmt tillgifven sin fosterjord, lyckades det snart för Magnus Stenbock, att under då varande brydsamma omständigheter inom ovanligt kort tid få tillhopa en här, omkring åttatusen man stark. Sedan han i och omkring Vexiö öfvat och mönstrat densamma, gick han beslutsamt ned mot skånska gränsen. Vid Ousby i nordvestra delen af östra Göinge härad, erhöll han väl behöfliga förstärkningar, så att han nu såg sig i spetsen för omkring fjorton tusen man, en ingalunda föraktansvärd styrka med Stenbock såsom anförare.

Under marscher hit och dit närmade sig Stenbock allt mera Helsingborg, der den danska hufvud-styrkan befann sig. En afdelning af hären, eller det så kallade tremänningsregementet till häst, hade en söndagsförmiddag, just under pågående gudstjenst, hun-u

nit fram till Torups kyrka oi vestra Göinge och nära nog på gränsen till norra Asbo härad.

Men det var en besynnerlig samling af krigare, som mera hade utseende af en i största |mst sammanrafsad bondhop, än en på krigsfot varande ordnad trupp. Endast officerarne buro något så när ordentliga kläder; de

öfriga ryttarne voro iklädda getskinns-pelsar och stora klumpiga träskor. Deraf också namnet träskoregementet, som denna trupp fick bära ända från sitt uppbrott från Yexiö och sedermera till och med på historiens blad.

Men det syntes vara godt gry i dessa träskoryttare, och sina hästar skötte de med samma hurtighet, som öfvade kavallerister.

Vid kyrkogårdens östra port stod en ung ryttare och lutade fundersamt hufvudet i ena handen. Då och då flögo hans blickar med en viss ungdomlig likgiltighet öfver det besynnerliga regementet, och då han ibland betraktade sin egen liknande “uniform-, spelade ett löje, i hvilket dock ej så litet trots låg kring hans läppar.

Den unge ryttaren var Helge Arvesen. ' Det brokiga och verksamma lifvet omkring honom var till stor del ej nytt. Han hade nemligen i nära två månader varit en deltagare deri. Hvad tänkte han väl på, under det han stod der så fundersam? Hvem på, om ej på sin hjertans kär, den väna Oda. Det var länge sedan han såg och träffade henne, och under hela denna långa tid hade hon ej haft den ringaste underrättelse om hvar han fanns, eller hur han mådde. Denna ovisshet förorsakade henne många sömnlösa nätter och gjorde honom nedstämd till lynnet.

Icke många dagar efter hans ankomst till Vexiö hade han tidigt en morgon fått syn på Jan Månsson. Helges förvåning var så stor, att han på en lång stund ej trodde sina ögon. Men då han såg att röde Jan icke allenast uppmärksammade, utan också undvek honom, måste han väl tro sina ögon. Han försökte visserligen att småningom närma sig röde Jan, men denne vek alltjemt undan. Ibland syntes han förlägen,ibland rent af ursinnig. En dag under marschen och när truppen hunnit fram till östra Ljungby kyrka och skulle rida igenom ett träsk, som var till hälften fruset, hade röde Jan, som red ett stycke bakom Helge, så länge konstrat med sin häst, att denne blef vild och obändig. Jan bjöd endast för syn skull till att hejda honom, men uppretade i sjelfva verket djuret ännu mera. Följden deraf blef att det kastade sig med vild häftighet på Helges springare med den verkan, att denne störtade omkull. Endast genom sin snabbhet undgick den unge ryttaren att komma under den grofb byggda hästen, i hvilket fall han ovil-korligen antingen skulle ha satt till lifvet eller betänkligt skadat sig.

Först ett par dagar efteråt fick Helge veta, att det var röde Jans afsigt att på detta sätt beröfva honom lifvet. Det var ingen nöjsam upptäckt, så mycket måste medgifvas, och rätt så oförskräckt Helge var, tyckte han likväl att det var mer än vanligt kusligt att stundligen hafva sin lömske fiende så nära sig.

Han föresatte sig dock, att mer än vanligt vara på sin vakt.

Medan han nu stod lutad mot kyrkogårdsporten och funderade på, huru Oda hade det och om hon i dessa ögonblick egnade en tanke åt honom, spratt han till vid ett rasslande ljud, som hördes öfver hans huf-vud. Han märkte då, att en af de största ofvanpå muren liggande lösa stenarne hade börjat att skrida nedåt. Om ej Helge varit så qvick i vändningarne, skulle han ovilkorligen erhållit en svårare skada i hufvudet.

Bestört sprang han åt sidan och såg då genom den halföppnade porten, huru en person i nedhukad ställning skyndade bort mellan grafvarne. Det klack till i Helges bröst, ty han hade genast känt igen röde Jan. Skulle han söka hinna upp honom och så godt först som sist affordra honom förklaring öfver hans lömska beteende? Helge kunde dock redan nu ana orsaken dertill. Hatet till Arve Mårtensens pöjke var alstradt af dennes kärlek till Oda.Sedan Helge sett röde Jan försvinna bakom kyrkan, skyndade han bort ifrån det farliga stället. Röde Jan deremot ilade det fortaste han kunde bort till en på andra sidan kyrkan nedanför en isbelupen backe liggande afdelning af träskoregementet. Han hade ej gifvit sig tid att se efter huruvida hans nedriga dåd lyckats eller icke, men han hoppades dock i sin elakhet. att Helge blifvit skadad, ju farligare desto bättre.

Huru djupt grämde det honom derför icke, då han vid den gemensamma aftonbönen såg den unge ryttaren, frisk som tillförne, på sin post. Röde Jan var nära att spricka af förargelse. Han skämdes också grundligt och vågade ej möta Helges blickar, som oafvändt voro fastade på honom med ett förebrående uttryck i sig.

Hvad Helge skulle känna, det kunna vi nog förstå. Flere gånger var han betänkt på att närma sig röde Jan för att på allvar affordra honom en förklaring öfver hans lömska beteende, men alltid var det en obestämd känsla, som höll honom tillbaka. Han beslöt för den skull att ^fvakta gynnsammare ögonblick.

*

5.

Odas nedslagenhet öfver att Helge sjelfmant anmälde sig till krigstjenst var i början visserligen djup, men då hon efter fjorton dagars förlopp fick underrättelse från Helge, att han var frisk och trifdes godt i fält, så blef hon genast lugnare i den förhoppningen, att kriget snart skulle sluta och Helge komma hemr då allt, som nu var ledsamt torde blifva bättre.

Men denna tid, så full af öfverraskningar, den ena icke lik den andra, skulle vara det äfven för Oda. En dag, då fadren kom hem från sitt arbete, förkunnade han, att han vore tvungen att gå ut i fejden, han också. Sedan Helge sett röde Jan försvinna bakom kyrkan, skyndade han bort ifrån det farliga stället. Röde Jan deremot ilade det fortaste han kunde bort till en på andra sidan kyrkan nedanför en isbelupen backe liggande afdelning af träskoregementet. Han hade ej gifvit sig tid att se efter huruvida hans nedriga dåd lyckats eller icke, men han hoppades dock i sin elakhet. att Helge blifvit skadad, ju farligare desto bättre.

Huru djupt grämde det honom derför icke, då han vid den gemensamma aftonbönen såg den unge ryttaren, frisk som tillförne, på sin post. Röde Jan var nära att spricka af förargelse. Han skämdes också grundligt och vågade ej möta Helges blickar, som oafvändt voro fastade på honom med ett förebrående uttryck i sig.

Hvad Helge skulle känna, det kunna vi nog förstå. Flere gånger var han betänkt på att närma sig röde Jan för att på allvar affordra honom en förklaring öfver hans lömska beteende, men alltid var det en obestämd känsla, som höll honom tillbaka. Han beslöt för den skull att ^fvakta gynnsammare ögonblick.

*

5.

Odas nedslagenhet öfver att Helge sjelfmant anmälde sig till krigstjenst var i början visserligen djup, men då hon efter fjorton dagars förlopp fick underrättelse från Helge, att han var frisk och trifdes godt i fält, så blef hon genast lugnare i den förhoppningen, att kriget snart skulle sluta och Helge komma hemr då allt, som nu var ledsamt torde blifva bättre.

Men denna tid, så full af öfverraskningar, den ena icke lik den andra, skulle vara det äfven för Oda. En dag, då fadren kom hem från sitt arbete, förkunnade han, att han vore tvungen att gå ut i fejden, han också.“Hvarföre det, far?“ sporde Oda en smula ängsligt.

Röde Jan svarade undvikande och detta styrkte ej så litet den unga flickan i de misstankar, som hennes hastigt påkommande ängslan ammade. Ett par dagar gingo sålunda till ända, innan Jan sätte sitt beslut i verkställighet. Sedan han förmanat Oda, att noga se efter huset och de få qvarvarande kreaturen, tog han Brunte, den siste af sina hästar, och red tidigt en morgon bort. Orsaken till hans tidiga afresa var att undvika Arve Mårtensen, som annars skulle hafva gjort spektakel af hans tarfliga utrustning.

Hur tyst röde Jan än stigit upp, Vaknade dock Oda. Hon låg ändå stilla och låtsade sofva, vänd mot väggen. Hon hörde fadren, puttrande för sig sjelf och då och då uttala Helges namn, bestyra om sin affärd. Efter en stunds tystnad och just som hon ämnade vrida på hufvudet för att se hvad den gamle företog sig, hörde hon hans steg närma sig hennes bädd. Hon kände tydligt hur han lutade sig ned öfver henne, ty hans varma andedrägt brände hennes kind, men hon kunde inte, hur mycket hon än ansträngde sina örhinnor, uppfatta hvad han frammumlade.

v Slutligen reste sig röde Jan upp igen, kastade en lång och pröfvande blick öfver rummet och gick ut, samt tillslöt dörren tyst och försigtigt efter sig. Han ville icke stå öga mot öga med dottren i dessa ögonblick, ty han visste nog, att hon skulle bedja honom helsa till Helge, och det var denna bön han ville undvika att uppfylla.

Hans onda och hatfulla sinne uppreste sig med all makt deremot.

Knappt hade röde Jan försvunnit, förrän Oda , sprang upp ur bädden, klädde sig och ilade ut. Då hon kom fram till norra ändan at byn fick hon endast se sista skymten af fadren, der han långsamt red bort på vägen till Engelholm.

Hvad skulle hon nu göra? Länge stod hon fundersam, men då en närboende gumma nyfiket öppnade sin dörr och spetsigt frågade hvartör Oda i dag var uppe så tidigt, kom hon till sig sjelf. Hastigt ilade

Träsko regementet. 2hon hem, tog på sig sina bästa kläder och gick för att rådgöra med den vördnadsvärde presten i Ströf-velstorp. Då hon återvände derifrån, var hennes utseende gladare. Hon styrde offörtöfvadt sina steg till byns gamla gemensamma orakel, kloka Maja, som bebodde en halft förfallen koja ett stycke öster ut från Häggarp. Denna åldriga qvinna ‘hade sällspord förmåga, när det gällde att reda och utgrunda öfverna-turliga ting, sade man. Ej underligt, menade också den lättrogna allmänheten, som ännu var hård t fångad i vantrons och vidskepelsens fjettrar, hon hade ju i sin ungdom varit bosatt i Finland, detta hem för alla trollkarlar och hexor.

Kloka Maja kunde icke allenast förgöra menniskor och kreatur; hon kunde äfven skaffa rätt på stulna och förborgade saker, ja till och med råda bot för både in- och utvärtes sjukdomar Det var en besynnerlig qvinna, kloka Maja, och alla sågo upp till henne både med vördnad och fruktan. En lycka för henne var att de grymma och om djup fbrblindelse från de mera bildades sida vittnande hexeriprocesser, hvilka under Karl XI:s tid kräfde ej få oskyldiga offer, ej längre fortsattes och att hexbålen redan slocknat, annars skulle kloka Maja utan tvifvel blifvit ett offer derför.

Då Oda efter ett långt besök hos den gamla gumman trädde ut i fria naturen igen, syntes hon en stund villrådig hvarthän hon skulle styra sina steg. Hon hade inne hos kloka Maja fått veta så besynnerliga saker, att det riktigt gick omkring i hennes lilla hufvud.

Efter en lång stunds funderande återvände hon till hemmet. Förvåningen i Häggarp blef också ej liten, då innevånarne ett par dagar derefter sågo kloka Maja utan vidare krus taga sin bostad i Eöde Jans gård och det med Odas goda minne. Men ännu större blef förvåningen, när den unga flickan en dag, då hon fått veta att Stenbock med sina trupper nalkades trakten, med renseln på ryggen lemnade sitt hem, sedan honförst tagit ett heligt löfte af kloka Maja att noga vakta gården.

Då Oda försvunnit började frågor att hagla öfver kloka Maja. Alla ville naturligtvis ha reda på hvart Oda tagit vägen. Men kloka Maja skakade endast på hufvudet och bedyrade, när spöijsmålen blefvo mera ihärdiga, att hon ej visste hvad afsigt den unga flickan hade med sin vandring.

Då träskoregementet tidigt den följande morgonen fick förstärkning af Uplands femmänningsregemente under öfverstelöjtnant Wilhelm Bennet, hvilken Stenbock sjelf gifvit benämningen Tzärnan af en officer, gåfvos genast ordres om uppbrott, emedan de till en nu sammanslagna afdelningarne ansågos med fördel kunna möta de snapphaneband, som antogos ströfva omkring längre åt vester.

Marschen anträddes efter en kort bön utefW landsvägen och med vidtagande af alla de försigtigh et smått, som voro nödvändiga i denna oroliga tid.

Emellan Perstorps kyrka och Blekamåsa gästgif-varegård, vid hvilken plats väg^n från Markaryd stöter till Helsingborgsvägen, låg en vidsträckt och mörk skog med dåligt rykte om sig. Liksom i alla skogspartier, som gränsade till någon af de allmänna vägarn e, hade snapphanar äfven här sitt tillhåll för att öfverfalla och nedgöra de truppafdelningar, på hvilka de trodde sig kunna råda.

Knappt hade också den svenska styrkan lemnat Torups kyrka bakom sig, förrän en ryttare kom sprängande fram från en biväg. Wilhelm , Bennet, som oförskräckt red i spetsen, hejdade genast ryttaren med detta barska anrop:

“Stanna, annars skjuter jag!u

Och då ryttaren såg den mot sig framsträckta pistolen, höll han genast in sin tröttridne och af svett drypande

springare.

“Kom närmare“,, befallde Bennet och spände sina skarpa blickar i den darrande ryttaren, som understigande ångest närmade sin häst intill öfverstelöjt-nantens. .

“Hvarifrån är du?’4 sporde Wilhelm Bennet vidare utan att sänka pistolen.

“Från Ebbarp“, svarade bonden.

“Ja, det blir jag lika klok på“, menade öfverste-löjtnanten. “Hvar ligger Ebbarp?“

“Norr om den här skogen“, ljöd bondens svar.

“Godt. Hvarifrån kommer du?“

“Från mitt hem.“

“Och hvart ärnar du dig?“

Utan den ringaste tvekan svarade bonden genast* under det han ryckte den trasiga mössan från huf-vudet:

“Nådige herre, jag hör nu och ser, att ni inte är någon dansk man. Vill ni derför hjelpa oss mot snapp-hanarne, som . . .“

“Finnas de här i trakten?“ af bröt Wilhelm Ben-net ifrigt.

“Ja, nådige herre. I natt ha de bränt hela Eb-barps by och mördat nästan alla byamännen. Jag och ett par till voro de ende, som lyckade» komma undan.“

Wilhelm Bennet såg sig omkring bland sina up-ländingar och mumlade tör sig sjelf:

“Bland de der finnes ingen, som känner till trakten, ifall bonden skulle vara en förrädare.u Men så flyttade sig hans blickar öfver till en liten trapp af träskoregemeniet, hvilken höll ett stycke afsides från upländingarne, och han vinkade åt den att rida fram.

“Kännen I till trakten här?“ sporde öfverstelöjt-nanten hastigt.

“Ja“, svarade alla med en mun, och knappt hade detta svar förklingat, förrän Helge red fram ur ledet.

“Jag har ofta genomströfvat denna trakt“, sade han och såg öfverstelöjtnanten ärligt i ögonen.

“Nå, pojke“, svarade denne och betraktade med synbart välbehag Helges ärliga och manliga an&igte. “då ska’ du följa den der ebbarpsbonden och se till;att han inte visar galen väg. I sådant fall skjuter du den göken. Förstår du?“

“Ja“, svarade Helge och gaf ebbarpsbonden ett l)isters ögonkast.

“Löjtnant Krage“, utbrast Wilhelm Bennet der-efter, “tag ni befälet öfver truppen. Jag litar på er skicklighet.“

Då truppen, i spetsen för hvilken löjtnant Krage •och Helge, samt mellan dem ebbarpsbonden, redo, lemnade platsen, såg icke Arves son, att röde Jan efter •en förstulen \rink till en af träskomännen följde med i truppens sista led.

*

6.

Under nära nog ett par dagars tid vandrade Oda omkring utan mål och spörjande hvar hon skulle finna •Stenbocks trupper. Mon hvart hon än kom, fick hon antingen ej något svar alls eller också ett sådant, som på inga vilkor kunde tillfredsställa henne. Hvad skulle hon nu göra i sin bedröfvelse? Kölden var ganska skarp och snön fyllde stundtals vägarna, så att hon endast med yttersta möda kunde taga sig fram.

Till sin förskräckelse fick hon också i Slemminge by höra, att ett snapphaneband sedan mer än en vecka grasserade i trakten. Detta var ingen angenäm underrättelse för den stackars Oda, som nu föresatt sig att först uppsöka fadren och sedan Helge.

Den vänliga gumma, hos hvilken Oda haft nattkvarter i Slemminge, belägen en fjerdedels mil i nordost från Biärs kyrka, försökte att öfvertala henne att stanna •qvar der åtminstone ett par dagar, till dess säker underrättelse om Stenbocks vistelseort hunnit anskaffas, .men den unga flickan var obeveklig.

“Bed mig ej längre“, sade hon. “Mig skall väl ingen göra något illa, och derför går jag, anbefallande mig i Guds beskydd/4 ;att han inte visar galen väg. I sådant fall skjuter du den göken. Förstår du?“

“Ja“, svarade Helge och gaf ebbarpsbonden ett l)isters ögonkast.

“Löjtnant Krage“, utbrast Wilhelm Bennet der-efter, “tag ni befälet öfver truppen. Jag litar på er skicklighet.“

Då truppen, i spetsen för hvilken löjtnant Krage •och Helge, samt mellan dem ebbarpsbonden, redo, lemnade platsen, såg icke Arves son, att röde Jan efter •en förstulen \rink till en af träskomännen följde med i truppens sista led.

*

6.

Under nära nog ett par dagars tid vandrade Oda omkring utan mål och spörjande hvar hon skulle finna •Stenbocks trupper. Mon hvart hon än kom, fick hon antingen ej något svar alls eller också ett sådant, som på inga vilkor kunde tillfredsställa henne. Hvad skulle hon nu göra i sin bedröfvelse? Kölden var ganska skarp och snön fyllde stundtals vägarna, så att hon endast med yttersta möda kunde taga sig fram.

Till sin förskräckelse fick hon också i Slemminge by höra, att ett snapphaneband sedan mer än en vecka grasserade i trakten. Detta var ingen angenäm underrättelse för den stackars Oda, som nu föresatt sig att först uppsöka fadren och sedan Helge.

Den vänliga gumma, hos hvilken Oda haft nattkvarter i Slemminge, belägen en fjerdedels mil i nordost från Biärs kyrka, försökte att öfvertala henne att stanna •qvar der åtminstone ett par dagar, till dess säker underrättelse om Stenbocks vistelseort hunnit anskaffas, .men den unga flickan var obeveklig.

“Bed mig ej längre“, sade hon. “Mig skall väl ingen göra något illa, och derför går jag, anbefallande mig i Guds beskydd/4Efter mycken tacksägelse tog Oda derefter afsked från den gästfria gumman och styrde kosan mot Biäreby, ännu längre i nordost från sistnämnda kyrka.

Delvis var vägen helt och hållet igensnöad och på andra ställen åter blank och bar, samt utgörande en knagglig isgata. Öfver dessa ställen, der den skarpa nordanvinden hade fritt spelrum, var det svårt for Oda att färdas, hur van hon än var vid dylika färder, ty blåsten fattade våldsamt i hennes kjortlar och hur mycket hon äu stretade emot, gjorde hon dock ganska många kullerbyttor. En sådan bekom henne rätt illar ty då hon en gång skulle taga emot med handen fick hon ej nog stark fäste? för densamma. Hon åkte några alnar utåt den sluttande vägen och då hon ändtligen kunde stanna derigenom att hennes ena fot påträffade en sten, var nästan hela innersidan af handen afflådd.

Sedan hon afslitet en bit af sitt hufvudkläde ocli virat det omkring den blödande handen, forsatte hon sin väg. Tid efter annan siiafvade hon i snön, men förtröttades ändock ej, isynnerhet då hon framför sig upptäckte ett fladdrande ljusskens, som understundom försvann, allt efter som vägen krökte, höjde eller sänkte sig. Efter ytterligare ansträngande försök uppnådde hon slutligen en liten stuga, på hvars dörr hon klappade, först sakta, men sedan hårdare.

Efter några minuters orolig väntan ropade en stämma innanför dörren:

“Hvem är det?;‘

Oda sade sitt namn och begärde nattherberge. Ett par minuter derefter stod hon inne i stugan, i hvar& spisel en munter brasa flammade och spred en värmer som var väl behöflig i den bistra vinter q väll en.

Stugan beboddes af ett åldrigt par, en gubbe och en gumma, som på Odas fråga, hvar hon befann sigr svarade, att hon var i den vestligaste stugan i Biäre by.

“Stig fram till brasan, barn lilla“, uppmanade gumman och drog Oda fram till- spiseln. “Här är varmt och godt. Ved ha vi i skogen oköpandes, Gud ske-lof. Men, hvad ser jag, du har gjort dig illa, barn?*1-Och vid dessa ord upplyfte den gaipla gumman Odas sårade hand.

Gubben kom i detsamma fram öch synade med eftertänksam min den flådda handen.

“Ja, det der är betänkligt“, mumlade han för sig 1 sjelf, “men“, fortfor han högt och gaf sin hustru en. menande blick, “du, Lisa, får väl i morgon i dag-ningen gå till kyrkogården och hemta några näfvar mull. Detta ska’ nog läka ditt sår, mitt barn. Seså“, slutade gubben och nödgade Oda att taga plats framför den sprakande brasån, “värm dig nu. Jag känner att du fryser och det synes äfven på dig.“

Den stackars uttröttade flickan mottog med glädje gubbens inbjudning och snart kände hon sina nära nog förstelnade lemmar uppvärmas. Efter en stund återfick hon sin naturliga munterhet och då hon såg hur gumman 1 Lisa franösatte ett stort grötfat, sporde hon:

“Har ni hört något Om kriget?“

“Har väl det“, svarade gubben David.

Oda nästan darrade. Hon vågade knappt uttala nästa fråga. Gubben märkte denna hennes sinnesstämning och sade derför:

“Har du .någcn slägting i kriget, eller kanske nå . . . nå . . . någon . . .“ Han kom sig ej till att uttala meningen.

Oda omtalade nu utan omsvep hvarför hon be-gifvit sig ut på upptäcktsresa. Då hon slutat, sade gamla Lisa under det hon medlidsamt skakade på hufvudet:

“Ja, den ungdomen, den är dåsig alltid lik. Kära barn, i de här svåra tiderna lär du allt få svårt att taga dig fram. Jag har . . .“

“Seså, mor“, afbrot gubben David och gaf sin äkta hälft ett förebrående ögonkast, “man ska, aldrig lägga sten på börda, ty då blir den tyngre, vet du inte det. Bättre då att uppmuntra flickan, än att nedslå hennes mod.“

Oda tackade i sitt hjerta uppriktigt den vänlige gubben, men gumman gaf hon en sned blick, som sadeså mycket som: Undrar just hvad du tänkte när du

var så gammal som jag!

Den enkla aftonmåltiden, kryddad af gubben Davids prat, var snart till ända. 'Sedan bordsbönen andäktigt blifvit läst, sade David:

“Nu får du lägga dig der i hörnet, flicka. Yi ha ingen säng åt dig, den tog fogden för en vecka sedan, och bara halm. som du ser, men är du så trött som du kan vara efter den långa vandringen, så kommer du nog att sofva godt.“

“Ja, Gud gifve, att jag finge sofva“, tänkte Oda. Högt sade hon. “Tack för er önskan, och Gud löne er för den välvilja ni bevisat mig.“

“Säg inte att vi gjordt för litet“, inföll nu gamla Lisa, som ändteligen återfick den språksamhet gubbens lilla tillrättavisning beröfvat henne, “du är ju men-niska såsom vi och hvarför skulle vi inte då . .

“Seså, nu gå vi till hvila“, af bröt gubben David, som en gång för alla tagit husbondeväldet och som ej tyckte om långa haranger på qvällqvisten. “Ni fa prata i morgon, qvinfolk.“

Gubben David och hans äkta hälft somnade genast, och deras snarkningar voro så starka, att en utanför stugan befintlig person ganska lätt skulle kunna höra dem. Men den, som ej sof, det var Oda. Besynnerliga tankar korsade ständigt hennes lilla hut-vud. Hon försökte väl att tillsluta ögonen, men ingen blund kom ändock i dem. Ibland tänkte hon också på att stiga upp och fortsätta sin vandring, men tröttheten och det allt mera tilltagande ovädret hindrade henne från att sätta i verkställighet detta beslut, som ej heller skulle bekommit henne väl.

Inemot midnatt kände hon att ögonlocken blefvo tyngre och nu hoppades hon på allvar att få sofva de tå återstående timmarne.

Men. hvad var det? Förnam hon icke ett bullerntanför stugan och kunde lion icke, då hon spände örhinnorna, höra hur menniskor samtalade der ute? Jo, hon hade icke bedragit sig. Skulle hon väcka gubben David och hans gumma? En ganska lång stund funderade hon på hur hon skulle göra. Slutligen hade hon fattat sitt beslut. Hon reste sig upp för att med handen kunna nå den äkta bädden, då i d^t samma ett hårdt slag skakade dörren och en grof stämma ropade:

“Öppna genast!“

Darrande i alla lemmar sprang Oda upp oöh stötte till gubben David så häftigt, att han med ens flög upp, skrikande :

“Det var då en sakramenskad käring, som inte kan . .

“Öppna genast, annars slå vi in dörren!“ skrek rösten ånyo utanför.

“Hva’, hva’,“ stönade gubben David och rusade ut, “hva’ vill detta . . .“

Ett kraftigt slag, som kom den långt ifrån starkt hopfogade dörren att braka i alla fogningar, af bröt nu gubben Davids mening.

“Du himmelens Grud“, utropade han förskräckt och tänderna hördes skallra emot hvarandra, “det är snapphanar, så mycket hör jag.“

Oda var nära att uppgifva ett ångestrop, men gamla Lisa gjorde det i stället och det så gält, att slagen på dörren upphörde för några ögonblick.

Den unga flickan hade krupit in i ena spiselvrån och der satt hon och inväntade darrande hvad som komma skulle. Upplösningen lät ej heller länge vänta på sig.

Rösten, som förut hotat att slå in dörren, lät nu åter höra sig:

“För sista gången uppmanar jag eder att godvilligt öppna, annars . . .“

Meningen fullbordades visserligen icke, men det starka slag, för hvilket dörren åter svigtade, sade mer än väl hvad som derefter skulle komma.På Lisas uppmaning gick derför gubben David fram och gläntade en smula på dörren. Men detta skulle han icke ha gjort, ty just i det samma sparkades den till utifrån, så att den flög upp på vid gafvel och slungade gubben David baklänges inåt stugan, hvarvid han förlorade sansen.

Samtidigt med att den iskalla vinden rusade in följde också ett halft dussin snöhöljda gestalter med. Genom hotelser tvangs gamla Lisa att göra upp eld i spiseln, och då skenet hann upplysa rummet tillräckligt, upptäckte också anföraren, en dansk underofficer, den i spiselvrån hopkrupna Oda.

“Aha“, utbrast han och tog sig belåtet om den skäggiga hakan, “en vacker flicka! Det var någonting rart. Kom fram du, mitt hjertegryn, så ska’ du få gunga på mitt knä och värma dig framför elden. Jaså, du vill inte när en kunglig dansk officer“, och vid denna sjelftagna titel bröstade han sig ej så litet, “bjuder dig, men jag vet nog ett medel, jag!“

Med dessa ord grep han Oda temligen bmildt i armen och ryckte henne med sig fram till brasan.

“För himmelens skull låt henne vara i fred“, bad gamla Lisa och pekade på det från handen drypande blodet, o“ni ser ju att hon är sårad.“

“Ali, inte farligare än så“, menade dansken och gjorde en grimace, som skulle föreställa ett leende, “det der ska’ vi nog bota, för du ska’ veta, gamla hexa, att jag är en smula läkarkunnig.“

Under det Oda, som af förskräckelse darrade som ett asplöf, måste låta dansken undersöka såret i handen, vaknade gubben David till medvetande och kröp tillbaka till bädden utan att våga säga ett halft ord åt de objudna gästerna. Och der låg nu gubben David och grinade med tänderna lik en fångad varg. Hur många eder och förbannelser han slungade öfver snapp-hanarnes hufvud är onödigt att säga, men hade de alla gjort den verkan, som med dem åsyftades, skulle de arglistige stigmannen icke en enda minut längre varit bland de lefvandes antal. Men nu ^utto de ändock der, stojande och svärjande, och när till siat an-föraren befallde Oda att gå efter bränvin,. suckade* David:

“Gud bättre det! Jag ser nu att det i år blir ett likadant elände, som under salig kungens tid, då jag var i min bästa ålder. Får nu se, hvad Måns BockBland alla de namn, som allmogen hade på Stenbock, var äfven detta., som är en duktig karl, kan uträtta.“

“Bränvin“, eftersade Oda, som småningom återvann sitt lugn, “jag vet inte om här finnes något sådant.u

“Det var hållen“, inföll dansken cch spärrade upp ögonen.

“Nej, jag är inte hemma härw. t

En af snapphanarne inföll nu:

“Men gubbstuten der borta vet nog. hvar han gömt sitt bränvin.“

Med dessa ord gick talaren bort till David och

ruskade honom på det häftigaste. Den gamle upp-

gaf riktiga nödrop, men snapphanarne och värst deras anförare hånskrattade endast åt den gamle mannen.

Sedan en god stund förgått utan att något bränvin kunde tvingas fram, slog dansken den värnlöse gubben så våldsamt i hufvudet med pistolkolfven, att han för andra gången svimmade. Derpå utropade våldsverkaren :

“Tag då fatt på den gamla käringen och lägg henne på glödande kol, om hon ej kryper fram med det begärda.“

Rysande öfver det förfärliga öde, som väntade

gamla Lisa, dolde Oda ansigtet i händerna. Hon

väcktes dock snart till besinning af detta harmfulla utrop : “Käringen finnes ej här inne!“

Underofficeren, som var mest lysten efter brän-vinet, rasade och svor som en galning och beskylde till slut Oda för, att det var hon, som hjelpt den gamla på flykten. Under de edligaste försäkringar bedyrade den unga flickan, att hon icke viste det ringaste om gamla Lisas försvinnande och dansken trodde henne slutligen så till vida, att han sade:

“När! vi komma till lägret, ska’ vi nog leta ut ur dig, om du talat sanning.“

*

7.

Efter en skarp ridt genom den myckna snön, öfver ihalkiga vägar och genom svårtillgängliga skogspartier anlände den svenska truppen mot aftonen till Perstorps kyrka, belägen på norra sidan om landsvägen från Helsingborg till Kristianstad. Både ryttare och iiästar voro tröttade af den besvärliga marschen och som löjtnant Krage ej ansåg det klokt att under för banden varande omständigheter längre sätta truppens krafter och uthållighet på prof, så befalde han att den skulle inqvartera sig bäst den kunde i den närliggande byn.

Från denna hade vid truppens ankomst ett par bönder skyndsamt flyktat. Det framgick deraf klart, menade

löjtnanten, att de voro spioner åt snappha-narne, och detta bekräftades äfven af ett par gamla gummor, som med den dem medfödda svadan förbannade allt hvad danskar var och hette, men synnerligast snapphanarne.

Knappt hade Helge fått vetskap om ätt de flyende voro snapphanar, förrän han, utan att löjtnanten visste •ett enda ord derom, tog ett par af sina nyförvärfvade vänner med sig och sprängde bort. Halfvägs emellan kyrkan och den stora skogens bryn kommo flyktin-garne i sigte. När de sågo sig förföljda skiljdes de åt. Den ene skulle springa öfver en ganska bred och upp-sväld bäck, men den af strömmen underskurna isen brast och flyktingen störtade i vattnet. Kölden förlamade också hans krafter, så att han ej kunde arbeta sig upp, utan stannade qvar i den våta grafven.

Det blef nu, så att säga, Helges lifsuppgift att bemäktiga sig den andra flyktingen. Efter otaliga krokar upphanns han till slut, just som han skulle slinka in i skogsbrynet, der han säkerligen varit räddad, alldenstund ryttarne ej skulle vågat förfölja honom dit in.På uppmaningen att gifva sig höjde snapphanen bössan, Men som han icke sigtade på någon af ryttarne, trodde Helge att han med sitt skott ville gifva sina kamrater en signal. Snabb som blixten höjde den unge ryttaren derför värjan och innan skottet brunnit af träffades snapphanens högra arm äf ett så -våldsamt slag, att den genast släppte geväret. Det skulle ha varit en lätt sak för Helge att klyfva stigmannens hufvud, men detta ingick ej i hans plan.. Han ville hafva karlen lefvande i sitt våld, för att föra honom till löjtnanten.

När snapphanen nu såg att han var i sina besegrares händer, föll han till bönboken.

“Intet hår ska’ krökas på ditt hufvud, blott du. godvilligt följer med tillbaka“, svarade Helge.

Snapphanen svarade endast med en stum böjning på hufvudet. Detta behagade icke én af ryttarne,. h varför denne utbrast:

“Släpp honom bara en minut ur sigte och han rymmer genast sin väg. Jag känner de kanaljerna,.

jag.*”

“Nå, hur ska’ vi föra honom med oss?“ sporde Helge och ref sig bakom örat. “Ingen af oss kan ta’ honom till sig på hästen.“

“Men“, utbrast ryttaren och hans ansigte grinade hånfullt mot snapphanen, “hvem som helst kan binda honom vid svansen af sin häst. Det är inte så godt att rymma då, och följa måste han antingen han vill eller ej.“

Uppmaningen behöfde ej förnyas. Snapphanen bands bakom Helges häst och i sakta mak återvände de tre ryttarne med sin fånge till Perstorps kyrka. Under vägen passerade de nära det ställe, der snapphanens kamrat drunknat, men icke ett spår syntes efter honom, endast det mörka vattnet sorlade omkring isstyckena.

Löjtnant Krage hade just slutat sin vandring kring: byn för att se efter hur hans pojkar hade det, och han höll just på att förundra sig öfver hvar Helg© tagit vägen, då en af ryttarne gjorde honom uppmärksam på det besynnerliga tåg, som nalkades.Då snapphanen var öfverlemnad till Krage, vände sig denne till Helge och sade:

“Raskt gjordt, min gosse. Ofverstelöjtnanten ska’ nog få veta hur du uppfört dig. Gå nu med dina kamrater och hemta hvila tills i morgon.“

Hur svällde ej Helges hjerta af stolthet, då han

Jbörde berömmet från löjtnatens läppar! Tänk om Oda också hört det! Men hon var nu långt borta, och det fanns ingen, som kunde säga honom, om han någonsin mera skulle få återse henne.

Det var tanken härpå, som till en del grumlade

hans lycka.

Midnatten var inne. Den skarpa blåst, som under dagens lopp varit så obehaglig, hade betydligt afta-dit. Endast en svag susning hördes i kyrkogårdens nakna trädkronor. Från det molnfria firmamentet gnistrande de klara stjernorna och snön knarrade vresigt för det lättaste steg man tog.

Från en stuga, belägen ungefär midt i byn, trädde Helge ut, sade ett kort god natt till de vänner han hade sällskapat med och styrde sina steg mot byns norra ände, der han fått sitt qvarter tillsammans med den gamle underofficeren Snabb, en gubbe, som bevistat Karl XI: s fälttåg i Skåne, der han tjenat upp sig till den grad han nu egde. Sönderskjuten i dessa ärofulla strider och med ett svårt sår såsom minne af slaget vid Lund, tog han afsked, köpte sig ett litet hemman i Småland och tänkte att der få sluta sina dagar i fred och ro. Men så fick han en dag höra talas om Stenbocks uppmaning att gripa till vapen. Efter några timmars funderande hade han fattat sitt beslut att anmäla sig till tjenstgöring. Han skulle ju en gång dö och då vore det väl i sin ordning att han, en gammal krigare, finge sluta på slagfältet. Att gubben Snabb blef antagen, var naturligt, ty dels var han ju befal se'n förra kriget och sådant var eftersökt, hur gammalt det än var, dels hade han ännu i behåll en stor del af sin gamla vigör.

Med raska steg skyndade Helge mor sin och Snabbs gemensamma bostad. Kommen halfväges dit såg hantvå persöner skiljas från hvarandra ett litet stycke framför honom. Den ene gick rakt på den närmast belägna stugan, men den andre och längste kom rakt emot honom. När de mötande skulle vika åt sidan för hvarandra, satte plötsligt den för Helge okände krokben för honom.

Det var nu nära, att det onda anslaget lyckats. Helge hoppade till, men lyckades ändock att hålla sig på fotterna. Den andre gnodde åstad allt hvad han förmådde och oaktadt Helge ej var så dålig löpare, kunde han likväl ej upphinna sin lömske fiende.

Brummade för sig sjelf vände Helge tillbaka från den misslyckade jagten. Han hade nu kommit på sidan om den trampade gångstig han förut gått, och innan han visste ordet af stod han utanför den stuga, dit den andre personen smugit sig. Just som Helge passerade förbi ena stugknuten, märkte han att något rörde sig vid densamma. Han stannade för den skull och ansträngde sina blickar så mycket han kunde. Nej, han hade ej sett galet; en mansperson drog sig varsamt bakom stugan.

“Aha, der har jag den andre“, tänkte Helge. “Måste se efter hvad det är för en gynnare.“

Med dessa ord skyndade han rakt fram till knuten och innan den der stående personen hann draga sig tillbaka, lade Helge sin tunga hand på hans axel.

Men i detsamma släppte han också sitt tag och gick ett par steg baklänges under det han förvånad utropade:

“Jan Månsson!“

*

8.

“Nå, än se'n då“, utbrast röde Jan, som nu tog fräckheten till hjelp, då han ej såg någon utväg att komma undan. “Får jag inte gå hvart jag behagar?“

Helge lyckte till och betraktade vid det klara två persöner skiljas från hvarandra ett litet stycke framför honom. Den ene gick rakt på den närmast belägna stugan, men den andre och längste kom rakt emot honom. När de mötande skulle vika åt sidan för hvarandra, satte plötsligt den för Helge okände krokben för honom.

Det var nu nära, att det onda anslaget lyckats. Helge hoppade till, men lyckades ändock att hålla sig på fotterna. Den andre gnodde åstad allt hvad han förmådde och oaktadt Helge ej var så dålig löpare, kunde han likväl ej upphinna sin lömske fiende.

Brummade för sig sjelf vände Helge tillbaka från den misslyckade jagten. Han hade nu kommit på sidan om den trampade gångstig han förut gått, och innan han visste ordet af stod han utanför den stuga, dit den andre personen smugit sig. Just som Helge passerade förbi ena stugknuten, märkte han att något rörde sig vid densamma. Han stannade för den skull och ansträngde sina blickar så mycket han kunde. Nej, han hade ej sett galet; en mansperson drog sig varsamt bakom stugan.

“Aha, der har jag den andre“, tänkte Helge. “Måste se efter hvad det är för en gynnare.“

Med dessa ord skyndade han rakt fram till knuten och innan den der stående personen hann draga sig tillbaka, lade Helge sin tunga hand på hans axel.

Men i detsamma släppte han också sitt tag och gick ett par steg baklänges under det han förvånad utropade:

“Jan Månsson!“

*

8.

“Nå, än se’n då“, utbrast röde Jan, som nu tog fräckheten till hjelp, då han ej såg någon utväg att komma undan. “Får jag inte gå hvart jag behagar?“

Helge lyckte till och betraktade vid det klarastjernljuset röde Jans ansigte så skarpt han förmådde. Han varseblef också det hatfalla uttrycket deri och detta gaf honom anledning att spörja:

‘‘Hvarför förföljer ni mig ständigt på ett så lömskt sätt ?“

Denna fråga kom så oförhappandes öfver röde Jan. att han till en början ingenting kund© svara. Slutligen sade han dock, i det han gjorde én rörelse för att gå:

“Här är inte platsen att tala derom.“

“cTo, just nu måste jag veta det‘i. svarade Helge med stark tonvigt på hvarje ord, i det han grep röde Jan i armen och fasthöll honom. “Här är bästa platsen. Ingen ser och ingen hör oss. Säg derför rent ut fader Jan.“

uJa, om du släpper mig.“'

Helge gjorde så och Jan Månsson sade, i det han trotsigt satte båda händerna i sidorna:

‘‘Först derför att min dotter håller dig kär, och sedan derför att jag är arg på far din.“

“Att ni är arg på min far, det kan jag inte hjelpa“,. svarade Helge. “Att Oda och jag hålla hvarandra kära, lär ni ej heller kunna hindra.“

“Tror du det?“ sporde röde Jan under det ett gäckande småleende spelade kring hans läppar.

“Ja, det tror jag.“

“Nå, tro bäst du vill då; vi få väl se, innan kriget är slut.“

Innan Helge fick tid att hindra honom hade röde Jan skyndat bort. Den unge ryttaren tänkte visserligen först på att sätta efter honom, men han kom snart på andra tankar, då han märkte det försprång, som Jan erhållit. Han styrde i stället sina steg till den koja, der Snabb bodde och härunder mumlade han för sig sjelf:

“Jag måste taga mig i akt för Jan, ty han skar nog inte sky något medel att göra mig skada. Jag vill tala med Snabb derom.“Sedan löjtnant Krage af den fångade snapphanen erhållit säker underrättelse om att dennes kamrater lågo i en förhuggning ungefär midt i skogen, lem-nade han hästarne under betäckning i Perstorps by och marscherade raskt fram mot skogen. Det var vid middagstiden, som han var skogsbrynet på några hundra ainar nära.

Snabb och Helge gingo sida vid sida främst på högra flygeln. Under hela vägen från byn hade den gamle underofficeren ej en enda gång öppnat munnen för att tala, men då han såg att målet låg så nära, lättade han på tungbandet.

“Nå, Gud vare lof att vi snart få piska upp de vilddjuren“', utbrast han och skakade svärdet. “Det ska’ kännas riktigt skönt.“

“Ja, nog ska’ det så“, svarade Helge och sneglade åt venster, der röde Jan befann sig.

Men Snabb, som märkte denna blick och följde den; fortfor, i det han förde Helge några steg åt sidan: “Var lugn du, pojke. Jag ska’ nog ha ögonen på röde Jan, som du kallar honom, och Gud fördöme mig, om han ska’ komma helskinnad undan, så framt han kröker ett enda hår på ditt hufvud!“

“Tyst“, uppmanade Helge, “han kan höra oss!“ “Nå, än se’n då“, menade Snabb. “'Han tål väl att höra sanningen, skulle jag tro.“

Då truppen nådd© skogsbrynet förmanade löjtnanten alla att vara ytterst försigtiga och han slutade med dessa ord:

“De rackarne smyga omkring som ormar och hänga till och med i träden. Haf derför ögonen med er och kika lika mycket uppåt trädgrenarne, som nedåt snön.“ “Ah“, mumlade Snabb så högt att endast Helge hörde det, “det blir allt för kallt att i längden hänga på de frusna grenar, eftersom de inte ä’ några kråkor.“' Några alnar framför Snabb och Helge gick löjtnant Krage och bredvid honom den fångne snapphanen. Ebbarpsbonden hade visserligen återfått sin frihet i Perstorp, men han följde ändock med, för att, Träskoregementet. 3såsom han sade, visa vägen, ifall fången skulle lyckas att smyga sig undan.

Men detta var ingen lätt sak, ty löjtnanten hade gripit ett fast tag omkring hans venstra arm och tätt bakom honom gingo knektarne, färdige att genast sända honom den dödande kulan.

Fången uppfattade också sin förtviflade belägenhet till fullo och fogade sig med undergitvenhet i sitt öde.

Ju längre ryttarskaran trängde framåt, desto mera otillgänglig blef skogen. Bussarne hindrades också ej så litet af den djupa snön och de kalla grename, hvilka allt jemt piskade dem i ansigtet. Många gingo också ner sig på små kärr, hvilka den hopade snön hindrat från att ordentligt tillfrysa, men de biefvo dock genast uppdragna. Alla kände i mer eller mindre grad den bitande kölden och derför längtade de äfven efter att så fort som möjligt få bestå en dust med snapphanarne. Detta skulle åtminstone hålla dem något varma.

Till slut började löjtnant Krage att bli både otålig och orolig. Hvart han än riktade sina blickar kunde han icke upptäcka annat än den hvita snön. Någon förhuggning syntes ej till.

“Du har fört oss vilse“, skrek han och skakade våldsamt snapphanen. “Men så ska’ du också dingla i det första bästa träd vi komma till.“

“Nej, nådige herre“, jemrade sig den fångne stackarn och vred sig krampaktigt under löjtnantens bastanta tag, “jag har ej fört er vilse.“

“Karlen talar sanning“, hördes nu Ebbarpsbondens röst bakom löjtnanten. “Vi ä’ på rätta vägen, men om, om . . .“

“Säg ut“, uppmanade löjtnanten häftigt. “Du har väl mål i munnen?“

“Om jag tordes komma med ett råd?“

“Råd, endast du råder till det bästa.“

“Då skulle jag vilja att löjtnanten ginge något försigtigare framåt!“

“Hur så?““Jo, vi ha knappt tvåhundra alnar fram till förhuggningen.“

“Två hundra alnar“, utbrast löjtnanten. “Det är omöjligt. Jag ser ingen förhuggning.“

“Tror jag, cdet“, svarade Ebbarpsbonden och skrattade smått. Ah, de kanaljerna och mordbrännarne veta nog hur de ska’ skydda sig. Nu ha de öfver-täckt de mörkare träden med snö, så att dé ej skulle förråda deras gömställe i förväg.“

Då Ebbarpsbonden uttalade dessa ord såg han icke hvilken ilsken blick den fangne snapphanen gaf honom. Men gamle Snabb såg det och han meddelade löjtnanten sin upptäckt.

“Jaså, du har således velat föra oss rakt i fällan“, utbrast löjtnanten med dof röst. “Du ville att vi skulle bli

öfverrumplade, så att du kunde smyga dig undan. Nåja, inte så illa uträknadt, men det är skada för dig, att du blifvit förekommen. Nu kan du bedja din sista bön här på jorden, om du ännu ej glömt att bedja.“'

Trots alla sina försäkringar, att han var oskyldig och böner om nåd, blef snapphanen framförd till ett af de största träden och der upphängd. De förbittrade knektarne fordrade nemligen hans lif såsom försoning för hans inbundenhet.

Men knappt hade snapphanen hunnit trädets topp, förrän den framför truppen liggande snövallen tycktes bli lefvande. Vilda gestalter, mera liknande onda andar än menniskor, rusade öfver densamma, och innan löjtnant Krage hann sansa sig, hade han framför sig en många gånger öfverlägsen snapphanestyrka.

Att med sin lilla trupp, som till på köpet var föga öfvad, göra motstånd, fann han vara gagnlöst. Han befallde för den skull de sina, att, tätt slutna tillsammans, retirera ut ur skogen.

Men olyckan tycktes riktigt ha föresatt sig att förfölja honom. Då truppen ändtligen var ordnad och den sista befallningen till återtåg gafs, hördes en röst i det eftersta ledet:

“Vi ä’ kringrända!“Så nedslående en dylik underrättelse än ärr hade den dock motsatt verkan på den käcke löjtnant Krage. Han visste också, att anförarens sinnesstämning vid dessa tillfällen meddelar sig åt truppen. Derför ropade han, sedan han kastat en pröfvande blick på de kringstående snapphanarne:

“Raska tag, gossar! Vi slå oss igenom! Skjut bara duktigt, så ska’ nog öfverstelöjtnanten ana hvad som är på färde och komma oss till hjelp!“

Under ett ljudligt hurrarop störtade den lilla truppen fram och hade redan hunnit halfva vägen tillbaka till skogsbrynet, då en mångdubbel kedja snapphanar plötsligen stängde vägen.

Vid åsynen häraf bleknade mången af de nyut-skrifne soldaternas kinder och en plötslig räddhåga påkom en och annan.

Löjtnant Krage, som märkte detta, beslöt att förekomma den olycka, som ovilkorligen skulle drabba hela truppen, om modlösheten finge makt med den. Han ropade för den skull så högt att alla hörde det: “Det är inte farligt, pojkar. Ett raskt anfall bara och vi ska’ snart genombryta ringen. Kom bara ihåg. att den, som låter taga sig af de vilddjuren der borta, den kommer att långsamt pinas ihjäl, men den, som hugger och sticker omkring sig som en galning och inte är rädd, han kommer härifrån med lifvet!“

Dessa ord verkade. De matta ögonen fingo en högre glans, brösten svällde af stridslust och händerna knöto sig hårdare kring pistolkolfvarne och svärdfästena.

Händelsen hade gjort att röde Jan kommit att stå bredvid Helge och Snabb.

“Nu“, hviskade den sistnämnde och stötte Helge i sidan, “nu är det läglig tid att bulta på röde Jans hjerta.“

Helge tog tillfället i akt och lade sin hand på röde Jans skuldra, i det han hviskade så lågt att Jans närmaste man på andra sidan icke kunde höra det:

“Vi ska’ kanske snart dö, ni och jag, fader Jan. Vill ni inte försona er med mig?“Ett par ögonblick förflöto innan Jan gat tillkänna att han hört Helges uppmaning. Men derpå ryckte han endast på axlarne och vände sig bort utan att svara.

Då Snabb märkte detta, brummade han några otydliga meningar för sig sjelf och gaf Jan en arg och bister blick. Helge ämnade ännu en gång bearbeta den styfsinte bonden, då löjtnant Krage i detsamma ropade med stark stämma:

“Framåt nu, pojkar. Hugg och skjut som djeflar, och skam öfver den, som sviker!“

Denna uppmaning gaf löjtnant Krage sitt folk samtidigt med att snapphanarnes danske befälhafvare förnöjd mumlade för sig sjelf:

“De ha lupit rakt i fällan. Jag tar snart hela styrkan.“

Men den pistolkula, som i detsamma hven förbi hans hufvud och det ursinniga, af hurrarop beledsa-^ gade anfall, som Krages ryttare i detsamma gjorde,' bragte honom i en handvändning på helt motsatta tankar.

*

9.

Den danske underofficer, som huserade i gamle Davids stuga, hette Rasmus Heistrib och var emellan femtio och sextio år. Han hade redan som tjugoårig pojke deltagit i skåningarnes uppresning mot Karl XI och var for den skull väl förfaren i snapphanarnes sätt att föra krig, det han nu visste att göra sig till godo. Sårad i slaget vid Lund den 4 december 1676 upptogs han som död på slagfältet. Men, ‘ondt krut förgås ej så lättf, säger ett gammalt ordspråk, och detta besannades tillfyllest på Rasmus Heistrib. Knappt mer än till hälften återställd från sina sår återfick han frihet, då freden ändtligen slöts.

Då kriget mellan Sverige och Danmark ånyo upp- Ett par ögonblick förflöto innan Jan gat tillkänna att han hört Helges uppmaning. Men derpå ryckte han endast på axlarne och vände sig bort utan att svara.

Då Snabb märkte detta, brummade han några otydliga meningar för sig sjelf och gaf Jan en arg och bister blick. Helge ämnade ännu en gång bearbeta den styfsinte bonden, då löjtnant Krage i detsamma ropade med stark stämma:

“Framåt nu, pojkar. Hugg och skjut som djeflar, och skam öfver den, som sviker!“

Denna uppmaning gaf löjtnant Krage sitt folk samtidigt med att snapphanarnes danske befälhafvare förnöjd mumlade för sig sjelf:

“De ha lupit rakt i fällan. Jag tar snart hela styrkan.“

Men den pistolkula, som i detsamma hven förbi hans hufvud och det ursinniga, af hurrarop beledsa-^ gade anfall, som Krages ryttare i detsamma gjorde,' bragte honom i en handvändning på helt motsatta tankar.

*

9.

Den danske underofficer, som huserade i gamle Davids stuga, hette Rasmus Heistrib och var emellan femtio och sextio år. Han hade redan som tjugoårig pojke deltagit i skåningarnes uppresning mot Karl XI och var for den skull väl förfaren i snapphanarnes sätt att föra krig, det han nu visste att göra sig till godo. Sårad i slaget vid Lund den 4 december 1676 upptogs han som död på slagfältet. Men, ‘ondt krut förgås ej så lättf, säger ett gammalt ordspråk, och detta besannades tillfyllest på Rasmus Heistrib. Knappt mer än till hälften återställd från sina sår återfick han frihet, då freden ändtligen slöts.

Då kriget mellan Sverige och Danmark ånyo upp-blossade under Karl XII:s regering var Rasmus en bland dem, som på danske konungens uppmaning först öfvergiek till Skåne för att organisera bonderesningen. Detta lyckades honom öfver förväntan bra och han hade redan hunnit göra så mycket illa, då vi återfinna honom i gamle Davids stuga, att hans namn endast uttalades med förbannelse af mer än halfva Skåne.

Utan att det ringaste bekymra sig om den stackars gubben David, som ännu låg medvetslös, knuffade Rasmus Heistrib temligen omildt den unga flickan ut ur stugan och gaf de sina ett tecken att följa. Mor-gonrodnadens första svaga strimma började då att synas i vester. Ute yrde snön ännu och sopade nästan blixtsnabbt igen de spår, som trampades. Men vädret bekymrade föga dansken.

“Raska på, bulldoggar“, skrek han till sitt folkr som sömnigt och trött temligen klumpigt handskadea med gevären. “Jag har hört sägas, att bocken närmar sig med sina getapojkar, och då. .

uLåt honom komma då“, af bröt en gammal bonde trumpet. “Jag vill sofva, jag.“

“Jaså, du vitt“, eftersade dansken med tonvigt på de sista orden, “men ser du“, fortfor han och gick åter in i stugan till den trotsige bonden och satte pistolen för hans bröst, “jag vitt inte, och det är den stora skilnaden*, ty här är det jag, som befaller. Marsch 1“

Dessa ord, åtföljda af en bister hotande blick och af en rörelse af det mot trycket hvilande fingret,, gjorde bondesnapphanen genast vaken igen. Utan att säga ett enda ord tog han sitt gevär och skyndade ut.

Det var icke första gången som Rasmus Heistrib-måste begagna detta radika medel för att bli åtlydd. Han hade lärt sig detsamma i förra kriget och han fann nu att dess verkan icke slappats med åren.

Sedan underofficeren sett till att ingen fattades, befallde han Oda att taga plats bredvid honom. Hon måste lyda och så satte sig tåget i gång mot förhuggningen i Perstorpsskogen.Det var en marsch full af besvärligheter och nära tre fjerdedels mil lång genom de omvägar, som måste tagas i följd deraf att den myckna snön gjort vä-garne delvis omöjliga att gå på. Flere gånger var Oda nära att digna af trötthet, men danskens hotelser tvungo henne att anstränga sig mer än hon förmådde.

Slutligen sveko henne*dock krafterna. Det svindlade för hennes ögon, benen ville knappt bära henne och med ett klagande ljud sjönk hon sakta ned på en frusen drifva under det hon med ansträngning fram pustade dessa ord:

“Döda mig här. Jag orkar ej gå längre.“ Snapphanetruppen hade nu hunnit så långt, att den kunde se Perstorpsskogen skymta i fjerran.

“Döda“, eftersade dansken och hånskrattade. “Hvem tror du har hjerta i sig att döda en så vacker flicka. Men, för tusan, ligger inte der en gammal käring. Ha, ha, ha, så hon glor på oss!“

Då Oda kastade blickarne åt sidan såg också hon en gammal skrynklig gumma ligga endast några famnar ifrån sig. Dessa drag påminde hon sig ha sett

förut. Ja, det kunde ej vara någon annan än gamla

Lisa.

Det var också hon. Uppretad af snapphanarnes framfart hade hon i en blink fattat det djerfva beslut, att skynda ut för att uppsöka någon af de svenska ströfkårer, som hon visste skulle finnas i nejden. Men hon hade icke beräknat att hon var gammal och att hennes krafter i följd deraf voro medtagna. Trotsande blåsten och kölden sträfvade hon dock modigt framåt mot Perstorps kyrka. Plötsligt kom en våldsam il,

fattade tag i hennes kjolar och kastade omkull henne på den glatta vägen. I fallet slog hon bakre delen af hufvudet så våldsamt mot en uppstående sten, att hon svimmade. Hon vaknade aldrig mera. Kölden

stelnade hennes lemmar och blod och det dröjde icke länge, förrän hon^ var ihjelfrusen.

Då en af snapphanarne ville kasta henne åt sidan, utbrast Rasmus Heistrib med rå stämma:“Ah, se • så! Låt kräket ligga! Hon blir snart öfversnöad,“

Oda ryste, då hon hörde dessa barbariska ord, men icke desto mindre önskade hon i dessa ögonblick att vara i Lisas ställe. Alla bekymmer skulle då ha varit slut, men också all den glädje, som kanske stode henne till buds i en oviss framtid.

Länge fick hon dock ej öfverlemna sig åt dessa dystra grubblerier. Med sträng röst befallde Rasmus sitt folk att göra en bår af musköterna och tura om i att bära den af trötthet uppgifna flickan. Allt hvad som kunde afvaras af kläder kastades ofvanpå henne och på detta sätt gjorde hon sitt inträde i perstorps-skogens förhuggning, der allt var nästan upp- och nedvändt i följd af anförarens bortovaro.

Andtligen lyckades det Rasmus att någorlunda återställa ordningen. Men knappt var detta gjordt, förrän en af de många utskickade spejare kom tillbaka med den underrättelsen, att en svensk trupp nalkades skogen. Det var Krages trupp, som blifvit upptäckt, innan den hann skogsbrynet.

Rasmus Heistrib föresatte sig genast att försöka omringa sina motståndare. Sedan han öfverlemnat Oda åt tvenne snapphanar, som voro för gamla att deltaga i striden, men på hvilkas trohet han kunde lita, vidtog han de mått och steg, som behöfdes, och att dessa förde honom till det önskade målet veta vi. Den lilla svenska truppen var snart på alla sidor omringad af de flere gånger manstarkare snapphanarne och, efter allt utseende, prisgifne åt döden eller den ännu fruktansvärdare fångenskapen med dess förfärliga plågor.

*

10.

“Sluten er tätt tillsammans som en mur, gossar, och så gå på de skurkarne med friskt mod!“ ropade löjtnant Krage för andra gången. “Kommen också “Ah, se • så! Låt kräket ligga! Hon blir snart öfversnöad,“

Oda ryste, då hon hörde dessa barbariska ord, men icke desto mindre önskade hon i dessa ögonblick att vara i Lisas ställe. Alla bekymmer skulle då ha varit slut, men också all den glädje, som kanske stode henne till buds i en oviss framtid.

Länge fick hon dock ej öfverlemna sig åt dessa dystra grubblerier. Med sträng röst befallde Rasmus sitt folk att göra en bår af musköterna och tura om i att bära den af trötthet uppgifna flickan. Allt hvad som kunde afvaras af kläder kastades ofvanpå henne och på detta sätt gjorde hon sitt inträde i perstorps-skogens förhuggning, der allt var nästan upp- och nedvändt i följd af anförarens bortovaro.

Andtligen lyckades det Rasmus att någorlunda återställa ordningen. Men knappt var detta gjordt, förrän en af de många utskickade spejare kom tillbaka med den underrättelsen, att en svensk trupp nalkades skogen. Det var Krages trupp, som blifvit upptäckt, innan den hann skogsbrynet.

Rasmus Heistrib föresatte sig genast att försöka omringa sina motståndare. Sedan han öfverlemnat Oda åt tvenne snapphanar, som voro för gamla att deltaga i striden, men på hvilkas trohet han kunde lita, vidtog han de mått och steg, som behöfdes, och att dessa förde honom till det önskade målet veta vi. Den lilla svenska truppen var snart på alla sidor omringad af de flere gånger manstarkare snapphanarne och, efter allt utseende, prisgifne åt döden eller den ännu fruktansvärdare fångenskapen med dess förfärliga plågor.

*

10.

“Sluten er tätt tillsammans som en mur, gossar, och så gå på de skurkarne med friskt mod!“ ropade löjtnant Krage för andra gången. “Kommen ocksåihåg, att det är bättre att Stupa här, än att lefvande falla i dessa vilddjurs häjider. Framåt!“

Ett dånande hurrarop besvarade desse löjtnantens ord och den lilla truppen, med Krage, Snabb och Helge i spetsen, rusade fram emot den punkt, som syntes svagast.

Men här hade löjtnant Krage misstagit sig. Väl föll det första snapphaneledet nedtrampadt, nedhugget och nedskjutet, men genast reste sig ett annat led, och bakom detta återigen två andra, som förut legat dolda i skydd af de snöhängda buskarne.

Väl stutsade löjtnant Krage till en början, då han såg mängden af fiender framför sig, men för att lifva sitt folk ropade han det oaktadt:

“Det gör ingenting att de äro så många. Ju mera sällan hugga och skjuta vi miste på dem, pojkar! Lefve kung Karl och Sverige!“

Det blef en vild strid, som nu utspann sig. Tre-och femmänningarne kämpade med ökadt dödsförakt, men kunde

det oaktadt ej vinna någon framgång, ty öfver makten var för stor.

Blödande ur flera lätta sår kämpade ändock löjtnant Krage med oförminskad ifver och uppmuntrade ständigt sitt folk att ej svika. Ett litet stycke ifrån honom slog gamle Snabb den ene snapphanen efter den andre till marken, och det var ej underligt att han fatt sitt betecknande namn, ty rätt så gammal han nu var kunde ingen svinga den tunga huggvärjan snabbare än han. Den hven oupphörligt genom luften och alltid träffade den något mål.

Bredvid Snabb kämpade Helge, och ehuru ovan att föra ett sådant vapen, brukade han dock sin värja så eftertryckligt, att icke så fa snapphanar fingo sin bane af den.

Under det vilda handgemänget hade den inneslutna truppen glesnat icke så litet, men ännu visade den, till snapphanarnes stora förbittring, ingen lust att gifva sig. För att erhålla mera svängrum hade också de fast slutna leden öppnat sig en smula.Den plats, på hvilken Krages lilla trupp utkämpade sin hjeltemodiga strid, var öppen och fri, med undantag af ett träd, som hade sin plats vid ena änden. I skydd af detta träd stodo röde Jan och hans kamrat svarte Niklas. Denne var samme person, som natten förut gjort det misslyckade anfallet mot Helge. Svarte Niklas hade erhållit röde Jans hela förtroende, och det var äfven han, som hos Odas fader ifrigt underblåste de hatiska känslor, denne redan förut hyste för Helge. Svarte Niklas, en i sin hembygd illa känd person — han hade ett par gånger varit straffad för stöld och en gång för rån, — egde en liten backstuga i byn Tollarp, belägen staxt i norr om Häggarp. Röde Jan och svarte Niklas hade träffats många gånger förut och den af dem båda hatade Helge.

Svarte Niklas hade fått sin venstra arm genomskjuten, så att han icke längre kunde begagna [-densamma.-] {+den- samma.+} Under det han var sysselsatt med att söka

hämma blodflödet genom att vira en smutsig trasa

omkring armen, rann en djefvulsk idé upp i hans

hjerna.

“Nu“, sade han och stötte till Jan med den friska armen, “nu är det tid: Inge» ska’ kunna se, om . . .

aj! Fördömda kula, som . . .“

“Hvad! Hvad menar du?“ stönade röde Jan som i blinken fattat Nicklas’ tankegång, men ändock ville höra meningen till slut.

Sedan Niklas ännu svurit åtskilliga dryga eder öfver sin värkande arm, svarade han:

“Ser du inte att Helge nu är sysselsatt med att värja sig, och alla omkring honom likaså, en kula skulle . . .“

Röde Jan hoppade ordentligt till. Det förekom honom i detta ögonblick så motbjudande att blifva lönnmördare . . . derför att en annan var vittne dertill. Men tillbudet, var ju så lockande, och kanske att den lyckan hände att Niklas blefve skjuten. Ja, kunde röde Jan veta detta med säkerhet, så . . .

Hans tankegång blef här af bruten af en väldig musköttsalfva från snapphanarnes led.Nu betänkte han sig icke längre, aldra helst som; han såg, att svarte Niklas hade aflägsnatt sig för att bättre sköta om sitt sår, och att snapphanarnes eld tilltog ännu mera. I blinken lade han geväret till ögat, kulan flög ut och Helge vacklade några steg; baklänges samt föll sedan i gamle Snabbs armar.

En blick af djevulsk glädje från röde Jans ögon,, derpå började han att på det ifrigaste skjuta på snapp-hanarne, allt under det han mumlade för sig sjelf: “Den gången förfelade ej min kula sitt mål. Jag . . “Nå, det tog ju bra“, afbröt i detsamma en röst bakom Jan, och då han vände sig om, stod svarte Niklas framför honom.

Jan började känna sig orolig.

“Hör du“, sade han och grep Niklas i den osårade armen, “om du tiger, ska' du få dotter min tilL hustru och gården min när jag dör.“

“Jag tiger som muren, det vet du“, svarade Niklas. “Men nu måste jag dit bort, jag ser att Per L Kärra står der och

han är»en smula läkekunnig.“

Då Niklas vände ryggan till, tänkte röde Jan: “Nu har jag mutat honom riktigt. Han skulle fa Oda till hustru! Hur kan han ens tänka dådant.

o #

Ahnej, jag ska’ nog drilla saken så, att han går miste om henne.“

Svarte Niklas å sin sida mumlade under det han gick bort:

“Nu har jag honom i mitt våld! Bara ett ord ifrån-mig och han är olycklig.“

Då Snabb fick se det sår, som vållat Helges fall,, utbrast han för sig sjelf:

“Det der har inte kommit från snapphanarne. Aha . . . jag börjar ana förhållandet.“

Men hur mycket han än såg sig omkring, kunde, han ej upptäcka röde Jan.

Då Rasmus Heistrib såg, att det gick illa för Krage och hans lilla trupp, tänkte han visa sig ädelmodig.Han gaf derför ett tecken åt sitt folk att upphöra med striden, hvarefter han trädde fram midt emot Krage, betraktade honom spefullt och säde:

“Grif er med ert folk, så ska’ ni få behålla lifvet.“ En blixt af vrede sköt fram ur löjtnant Krages ögon då han slungade dessa hårda ord midt i danskens ansigte:

Du talar alldeles som om du redan vore viss om segern, men den kan ännu låta vänta på sig. Och hvad du pratar öm, att vi ska’ få behålla lifvet ifall ^vi gifva oss i ditt våld, så känner jag allt för väl till hvad edra löften äro värda. Ingenting annat än tomma löften, det är alltsammans. Tag oss om du kan, men nog lofvar jag, att du ska’ få ett styft arbete, och hvad jag lofvar, det håller jag. Der har du mitt besked och med detta får du vara nöjd.“

Rasmus, Heistrib hade synbarligen icke väntat sig detta svar. Han tycktes för några ögonblick tvehåg-sen hur han skulle göra. Men slutligen segrade stoltheten i hans hjerta. Skulle han, som ju egde styrka, mångdubbelt öfverlägsen motståndarens, ändock låta sig behandlas med detta hån?

Svaret härpå gaf han sjelf genom att med hög och ilsken röst kommendera:

“Gif eld!“

Striden började ånyo och blef häftigare med hvarje minut. Beväpnade med bössor, yxor, störar och en mängd olika andra vapen, trängde snapphanarne den lilla svenska truppen ännu hårdare tillsammans. För densamma återstod snart ingenting annat, än att falla. Den var hopsmält till mer än hälften och hade således ej något hopp om att kunna segra. Men modet svek ändock icke hos dessa kämpar. De stälde sig i en ring omkring löjtnant Krage och erbjödo fienden ånyo trotsigt sina bröst och svärd..

Röde Jan hade fått sin plats bakom gubben Snabb. Sida vid sida med honom stod Niklas, som med Pers i Kärra till hjelp blifvit så pass ombunden, att han kunde göra tjenst. Jan vågade knappt lyfta sina ögon upp mot den gamla sergeanten, ty han märkte allt för väl, att denne betraktade honom med miss-tänksamma blickar. Det var hans onda samvete, som' slog honom, och han tyckte att det var en särdeles stor lycka då snapphanarne ånyo anföllo.

Pressade tillsammans på alla sidor af den väldiga snapphaneflocken kunde svenskarne knappt röra sig, men de mötte ändå modigt fiendens ursinniga anfall. Deras undergång syntes dock gifven. Då ljöd plötsligt ett glädjerop genom luften. Det var löjtnant Krage, som utropade, under det han trotsigt svingade värjan öfver sitt hufvud:

“Stå på er gossar! Jag ser att öfverstelöjtnanten kommer till vår hjelp. Skjutningen har lockat ho~ nom hit.“

Och verkligen syntes också mellan skogsbrynets glesnande träd en mörk linie hastigt närma sig utifrån slätten. %

Rasmus Heistrib märkte också den hotande faran. Han insåg genast, att här ingen tid vore att förlora om han skulle komma helskinnad undan med sitt band; ty af den långa linien såg han tydligt att han å sin sida snart skulle

bli kringränd.

Löjtnant Krage hade emellertid knappt utsagt de sista orden, förrän han gaf sitt folk ett tecken. Samlande sista återstoden af sina krafter störtade ryttarne löst på snapphanekedjan. Denna, förbryllad lika mycket af anfallet som vid åsynen af de nya fienderna, tappade helt och hållet modet och vek tillbaka. Inom några minuter var'genombrytningen verkställd.

“Fördömdt“, utropade Snabb, under det han torkade blodet från ansigtet, “vi glömde ju Helge Ar-nesen. Han ligger der borta vid trädet. Följ mig, pojkar, så ska’ vi hemta hit honom; han far inte falla i de skurkarnes händer!“

Men gamle Snabb hann ej fullfölja sin ädla afsigt, som var att rädda Helge. De mot förhuggningen flyende snapphanarne stängde vägen och igenom denna tätt sammanpackade klunga var det omöjligt att-bryta sig. Då snapphanarne ändtligen hunnit undan och Snabb kunde bana sig väg fram till målet, var Helge borta. Afven röde Jan och svarte Niklas stodo ej, att finna.Då Wilhelm Bennet ändtligen hann fram. gjorde Tian den käcke löjtnant Krage till ryttmästare och berömde öppet hans bussars tapperhet och trohet, samt slutade med dessa ord:

“Jag ser nu att det är sannt hvad Stenbock sade, nemligen att de slängar, som soldaten under skinnpel-sen och vadmalströjan utdelat, varit lika kraftiga som en grann klädd krigsmans. Jag skall nog framhålla «edert tappra beteende, gossar!“

Denna uppmuntran verkade elektriskt på de unga soldaterna, och då Bennet en timme derefter befallde .att storma förhuggningen, kunde de ej förmås att stanna på platsen. Oaktadt sin trötthet ville de vara med om att eröfra förhuggningen och ytterligare utmärka sig.

Men den, som blef riktigt snopen då han kom fram till målet, det var Wilhelm Bennet. Icke ett lefvande lif fanns inom den starka förhuggningen. JJasmus Heistrib hade begagnat tillfallet att smyga sig undan. Men hvart?

För att utforska detta utsände Wilhelm Bennet starka afdelningar åt alla håll. Den, som gick rakt vesterut anfördes af gamle Snabb.

*

11.

Då Rasmus Heistrib hann fram till Abyn, belägen vid stora vägen till Helsingborg och nära en mil vester ifrån Blekamåsa, fogelvägen räknadt, fick han underrättelse om att ett ganska ansenligt snapphane-band höll till i skogarne söder om Mannarp. Oaktadt tröttheten hos hans folk anträdde han genast marschen dit.

Meddelaren hade sagt sanning. Den snapphane-styrka, som var lägrad i och omkring Mannarp, uppgick till inemot 150 man och stod under bonden Peter Hults befäl. Det var icke utan svårighet från Då Wilhelm Bennet ändtligen hann fram. gjorde Tian den käcke löjtnant Krage till ryttmästare och berömde öppet hans bussars tapperhet och trohet, samt slutade med dessa ord:

“Jag ser nu att det är sannt hvad Stenbock sade, nemligen att de slängar, som soldaten under skinnpel-sen och vadmalströjan utdelat, varit lika kraftiga som en grann klädd krigsmans. Jag skall nog framhålla «edert tappra beteende, gossar!“

Denna uppmuntran verkade elektriskt på de unga soldaterna, och då Bennet en timme derefter befallde .att storma förhuggningen, kunde de ej förmås att stanna på platsen. Oaktadt sin trötthet ville de vara med om att eröfra förhuggningen och ytterligare utmärka sig.

Men den, som blef riktigt snopen då han kom fram till målet, det var Wilhelm Bennet. Icke ett lefvande lif fanns inom den starka förhuggningen. JJasmus Heistrib hade begagnat tillfallet att smyga sig undan. Men hvart?

För att utforska detta utsände Wilhelm Bennet starka afdelningar åt alla håll. Den, som gick rakt vesterut

anfördes af gamle Snabb.

*

11.

Då Rasmus Heistrib hann fram till Abyn, belägen vid stora vägen till Helsingborg och nära en mil vester ifrån Blekamåsa, fogelvägen räknadt, fick han underrättelse om att ett ganska ansenligt snapphane-band höll till i skogarne söder om Mannarp. Oaktadt tröttheten hos hans folk anträdde han genast marschen dit.

Meddelaren hade sagt sanning. Den snapphane-styrka, som var lägrad i och omkring Mannarp, uppgick till inemot 150 man och stod under bonden Peter Hults befäl. Det var icke utan svårighet frånPeters sida som Rasmus Heistrib fick öfvertaga befälet äfven öfver hans trupp. Först sedan han visat danske konungens fullmakt att omkring sig hopsamla så många snapphaneband han kunde och med dem oroa sven-skarne, gaf Peter Hult med sig. Och då Rasmus genom att lofva honom rikligt byte, kittlade hans vinstbegär, ställde han sig sjelf personligen under danskens befäl, ehuru han nog höll sig lika-god som denne.

Sedan Rasmus Heistrib sett till att hans uttröttade folk erhållit qvarter så godt sig göra lät i bo-nings- och uthus, lät han framföra fångarne. De voro icke särdeles många, i#en ändå var antalet tillräckligt stort för att snapphanarne skulle kunna få sin hämnd-och mordlystnad tillfredsställda.

Bland fångarna igenkänna vi röde Jan och svarte Niklas. Helge tillhörde äfven detta olyckliga antal, men som han ännu var så svag, att han icke kunde sitta upprätt, hade Rasmus Heistrib medömkan med honom. Denna känsla besvärade honom visserligen icke ofta, men som han hade fått i sin skalle, att den. sårade möjligtvis skulle kunna gifva honom välkomna upplysningar, ville han låta honom tillfriskna.

Odas lidande under flykten från Perstorpsskogen voro mångdubbelt större än dem hon hittills utstått. Nu brydde sig ingen om att ,böra henne, hon fick tvärtom mottaga ej just så vänliga knuffar, beledsagade af grofva skällsord och svordomar, då hon af trötthet råkade att bli efter.

Må,ngen gång var hon fast besluten att kasta sig ned på snödrifvan och liksom gamla Lisa frysa ihjäl, men så fick hon vid ett rastställe syn på fadren och Helge, som bars på en af grofva störar förfardigad bår och då måste hon lefva. Hon hade under de få timmar hon varit Rasmus Heistribs fånge tyckt sig märka, att hon hade ett ej så ringa inflytande på honom. Och detta ville hon använda. Förslagen, som hon var, hade hon snart uppgjort med sig sjelf hur hon skulle bära sig åt för att kunna rädda fadren och Helge. Det arbetade och kokade inom hennes lillahufvud och på en lång stund kunde hon ej klara sina tankar.

Men det gick också med henne så, som det vanligtvis plägar gå. Just då tankarne dansade som värst om i hjernan, utfördes Jan och hans fangne kamrater på den fria platsen framför den stuga, i hvilken Oda var innestängd.

“Min Gud, hvad ämnar han göra med dem“, utbrast Oda för sig sjelf och betraktade med bekymrade miner Rasmus Heistribs hårda anlete. “Jag måste veta hvad som är på färde.“

Men Oda kunde ej komma ut, ty dörren var stängd utifrån. Förgäfves kände hon på den. Den motstod alla hennes bemödanden. Hur skulle hon komma ut? Genom fönstret? Det var både för smalt och för lågt. En fyra eller fem års pojke skulle knappt kunnat taga sig ut derigenom, så mycket mindre en fullvuxen menniska.

Oda var nära nog förtviflad då hon såg hur snapp-hanarne slogo och misshandlade sina fångar. Hon såg fadren mer än en gång störta till marken för stö-tarne och slagen, och då hon märkte att blodet började forsa utefter hans ansigte, blef hon alldeles utom sig och uppgaf ett genomträngande anskri.

“Hvad var det?“ sporde Rasmus, som med det iskallaste hånleende på läpparne betraktade och ibland äfven uppmuntrade misshandlingen. “Jag tyckte att det var en qvinna som ropade.“

“Just så, herre“, svarade en af snapphaname. •‘Det var din fånge.“

“Min fånge“, eftersade Rasmus. “Min fånge! Ah, nu vet jag. Är hon der inne i stugan?“

“Ja.“

“Hvem har befallt att hon skulle föras dit?“

“Ni sjelf, herre!“

Rasmus Heistrib funderade en stund. De senaste händelserna hade så förbryllat honom, att han den ena stunden icke kom ihåg hvad han befallt den andra.

“För ut henne“, befallde han derefter. “Det skadar inte, att hon får se hur upprorsmännen behandlas.*"Förut nämndes att gubben Snabb tågade rakt vesterut. Han valde denna väg dels emedan den var beqvämast, dels emedan han trodde, att snapphanarne dragit sig tillbaka åt dét hållet för att komma fortaré undan.

Han påskyndade för den skull marschen, uppfångade då och då en snapphane, som råkat vilse, passerade förbi många af kölden stelnade lik och ankom slutligen till Bjäre by.

Ingen menniska syntes till. Blott ett par utsvultna hundar raglade liksom druckna omkring husknutarne. Voro då alla innevånarne döda, eller hade de följt snapphanarne?

Snabb genomred byn och skrek så mycket han förmådde, att ingen behöfde vara rädd för att visa sig. Intet ondt skulle vederfaras honom.

Men ingen svarade. Nedslagen kom den manhaf-tige underofficeren slutligen fram till vestra ändan af byn. Den sista kojans dörr stod öppen.

“Jag tycker att någon rör sig der inne“, utbrast en af oryttarne. “Får jag se efter.“

“Ahnej, jag går väl sjelf“, svarade sergeanten och hoppade af hästen.

Då han trädde öfver den låga tröskeln möttes han af ett:

“Döda mig geliast, så att jag slipper att frysa ihjäl här.“

Det var ett besynnerligt tal, tyckte gamle Snabb, och hvar och en skulle utan tvifvel hyst samma tanke. Men i denna på händelser så rika tid var det ej skäl att länge förvåna sig. Snabb gick derföre rakt in i stugan och det första han fick se, var en gammal gtbbe, som med hufvudet ombundet krälade omkring på golfvet.

“Hur står det till, gamle man?“ sporde Snabb hastigt.

Vid detta tilltal vände gubben hufvudet åt sidan och betraktade den främmande.

“Ni är då ingen snapphane“, sade han under det

Träskoregementet. 4en ljusning bredde sig öfver håns anlete. “Ja, jag ser det“, fortfor han. “Så vänligt kan . . .“

“Ha snapphanarne varit här?“ af bröt gamle Snabb hastigt.

“Ja.“

“När.“

“Ja se, det minnes jag inte ... jo, låt mig se ... åh, det är inte så länge se’n... de togo en flicka med sig . .. men . . .“

Ansträngningen med att tala hade betagit gubben David — ty den sårade var han — all sans. Förgäfves sökte Snabb att väcka honom till medvetande igen. Harmsen öfver, att ej få någon underrättelse om fienden, begaf han sig ånyo ut sedan han lagt gubben på den torftiga bädden och stängt igen dörren.

Han hade knappt hunnit ut om dörren, förrän han fick syn på en gammal gumma, som vid sin krycka linkade tvärs öfver bygatan. Snabb ropade genast henne till sig, och sedan hon först öfvertygat sig om, att det icke var fiender, nalkades hon så fort hennes ofardighet kunde medgifva.

Sedan gumman omtalat det öfvervåld, som skett i gubben Davids stuga, sade hon:

“Och sedan den tiden bar här inte varit en enda snappbane.“

“Ar du säker derpå, gumma?“

“Ja .. . men . . . men . . .“

“Nå, säg ut!“

“. . . Om jag finge gifva ett råd, så. . .“

“Fram med det genast!“

“Troligtvis ha stigmännen dragit sig åt söder och förenat sig med den grymme Peder Hults/ band, som för några dagar sedan brände halfva Broreds by vid Vestersjön och . . .“

“Hvem är Peter Hult?“ sporde Snabb. “Den har jag aldrig hört omtalas.“

“Han har inte heller varit snapphane så länge. Annars är han från den här byn och var bonde, innan danska silfverpenningar fingo makt med hans själ. Ja, det säger jag“, fortfor gumman och viftade ifrigt medena kryckan, “att hin sjelf fai^it i honom. Hustru och barn körde han först bort, sedan sålde han allt hvad han egde och köpte kulor och bössor för pen-ningarne. Och nu råder jag eder, herre, att så fort som möjligt tåga nedåt Vestersjön, så ska’ ni fa se att ni kanske lyckas taga Peter lefvande.“

“Ditt råd är godt, gumma“, svarade sergeanten, i det han lade ett par småmynt i gammans grofva darrande hand. “Jag ska’ följa det och det skulle vara mig kärt, om jag kunde fa tag i den der Peter Hult.“ “Ja, ja, herre, får ni tag i honom, så häng honom genast, ty han har svurit på att ödelägga hela Bjäre by, derför att folket här inte ville följa honom emot svensken.“

Och efter denna uppmaning linkade gumman bort, småputtrande för sig sjelf.

Sedan gubben Snabb ropat efter henne att taga reda på gamle David och till svar erhållit en betecknande nick, skyndade han i forcerad marsch mot söder, sedan han först atsändt en pålitlig ryttare till Wilhelm Bennet för att erhålla förstärkning.

*

12.

Snapphanarnes förvåning och Rasmus Heistribs bestörtning läto knappast ena sig, då Oda, så fort hon kom ut, sprang fram till Jan Månsson, slog sina armar omkring honom och utropade:

“Far! Far!“

Samma känslor, men i ännu högre grad, besjälade röde Jan då han mötte sin dotter på denna plats. Han trodde henne vara qvar i Häggarp och nu dök hon plötsligen upp här midt i det vilda snapphane-lägret. Hur hade hon kommit hit? Jan gned sig i den blodiga pannan och funderade hit och dit, men lika klok blef han ändå. Hans förstånd stod i dessa minuter alldeles stilla. ena kryckan, “att hin sjelf fai^it i honom. Hustru och barn körde han först bort, sedan sålde han allt hvad han egde och köpte kulor och bössor för pen-ningarne. Och nu råder jag eder, herre, att så fort som möjligt tåga nedåt Vestersjön, så ska’ ni fa se att ni kanske lyckas taga Peter lefvande.“

“Ditt råd är godt, gumma“, svarade sergeanten, i det han lade ett par småmynt i gammans grofva darrande hand. “Jag ska’ följa det och det skulle vara mig kärt, om jag kunde fa tag i den der Peter Hult.“ “Ja, ja, herre, får ni tag i honom, så häng honom genast, ty han har svurit på att ödelägga hela Bjäre by, derför att folket här inte ville följa honom emot svensken.“

Och efter denna uppmaning linkade gumman bort, småputtrande för sig sjelf.

Sedan gubben Snabb ropat efter henne att taga reda på gamle David och till svar erhållit en betecknande nick,

skyndade han i forcerad marsch mot söder, sedan han först atsändt en pålitlig ryttare till Wilhelm Bennet för att erhålla förstärkning.

*

12.

Snapphanarnes förvåning och Rasmus Heistribs bestörtning läto knappast ena sig, då Oda, så fort hon kom ut, sprang fram till Jan Månsson, slog sina armar omkring honom och utropade:

“Far! Far!“

Samma känslor, men i ännu högre grad, besjälade röde Jan då han mötte sin dotter på denna plats. Han trodde henne vara qvar i Häggarp och nu dök hon plötsligen upp här midt i det vilda snapphane-lägret. Hur hade hon kommit hit? Jan gned sig i den blodiga pannan och funderade hit och dit, men lika klok blef han ändå. Hans förstånd stod i dessa minuter alldeles stilla.Då Oda störtade fram till fadern hade hon knuffat ett par snapphanar så häftigt åt sidan, att de nära nog tumlat öfver ända. Deras kamrater drogo sig också tillbaka och betraktade mötet mellan far och dotter med frågande blickar. De kunde nu ej kommä sig för att bära hand på röde Jan.

“Hva! Hva! Hur har du kommit hit“, stönade han och betraktade förbluffad dottern. “Hur . .

Rasmus Heistrib trädde i detsamma emellan.

“Ar det din far, eller är allt blott en list?“ sporde han och fixerade Oda skarpt.

“Ja, han är min far“, svarade den unga flickan och såg dansken trotsigt i ögonen. Men denne var ändock ej nöjd med detta svar. För den skull vände han sig till en grupp snapphanar, som på afstånd hade åsett såväl fangarnes misshandling som mötet mellan far och dotter och sporde dem, om de kände Jan.

“Jag känner honom och hans dotter väl till utseendet“, svarade en ung dräng från Björnakulla kyrkby.

“Och flickan talar ei osanning?“

“Nej.“

Sedan Rasmus Heistrib en stund gäckande betraktat far och dotter, sade han vänd till ett par af demr som omgåfvo honom:

“För in dem i ladan igen. I morgon vill jag taga gubben i förhör.“

“An de andra fångarne då?“ sporde Peter Hult och betraktade de olycklige med ilskna blickar.

“Dem far ni göra med hvad ni behagar“, svarade Rasmus Heistrib likgiltigt och aflägsnade sig.

“Det behöfdes endast denna tillåtelse. Som hungriga vargar kastade sig snapphanarne öfver 'de olycklige fångarne, sletos sins emellan om dem, slogo och sparkade dem och sköto derefter antingen en kula genom deras hufvud och hängde sedermera upp dem i närmaste träd, eller spetsade dem på långa pålar. Samma omenskliga råhet utmärkte snapphanarne under denna fejd som under Karl XI :s krig i Skåne.N#r de efter misshandlingarne sköto kors och tvärs på fångarne, snuddade en kula vid svarte Niklas huf-vud och kastade honom till marken. Och fastän han efter en kort stund återfick sansen, var han dock nog klok att ligga stilla och låtsa som om han vore död. Detta räddade hans lif åtminstone för den gången, ty när snapphanarne kommo fram och funno honom ligga alldeles orörlig, sparkade de endast till honom under det en af dem föraktligt och vredsigt yttrade:

“Synd att den der ska’ vara död, annars hade vi fått ett roligt spektakel igen.“

Då snapphanarne ändtligen aflägsnade sig, var svarte Niklas i det närmaste stel af köld. Skymningen inbröt också, och med den tilltog kölden. Så framt den kalla drifvan ej skulle blifva hans dödsbädd, måste han bort från detta ställe. Men hvarthän skulle han styra kosan ?

Försigtigt och ej utan en olidlig smärta i hela kroppen reste han sig till hälften upp. Genom byhusens små fönster glindrade skenet från eldarne, och hade Niklas i dessa ögonblick fått taga plats framför någon af dem, skulle han säkerligen gifvit till en förmögenhet, om han egt en sådan.

Han hade icke länge sett sig omkring förrän han till sin stora glädje märkte att han var ensam. Icke den ringaste skymt af en snapphane syntes.

Endast några alnar ifrån honom låg det hus, dit röde Jan och hans dotter blifvit förda. Krypande på händer och fötter, ty att gå i upprätt ställning kunde han icke, så ömma voro hans fötter, hade han snart uppnått byggnaden. Ett oredigt mummel inifrån gaf tydligt tillkänna, att fadren och dottren samtalade.

Svarte Niklas ämnade just resa sig upp på knäna och aflyfta den träbom, som var lagd för dörren, då han på af stånd förnam steg af ankommande. Att praktisera sig bakom ena knuten var för honom ett ögonblicksverk, oaktadt ömärtan i benen och föt-terna voro nära att aftvinga honom ursinniga j*op af smärta.

Stegen kommo närmare och snart kunde Niklas på rösten hos den ene personen igenkänna Rasmus Hei-strib.

“Stanna du här och se till att ingen kommar hitåt“r befallde dansken, när han kom fram till dörren. “Jag vill vara ensam, då jag aftvingar fangen berättelsen om fiendernas styrka här i trakten.“

Sedan Rasmus Heistrib derefter tändt en blindlykta, tog hans följeslagare ifrån bommen och Rasmus inträdde. Det var alltså för tillfället ute med det hoppr som Niklas hyste att få komma in i det varmare skjulet.

Då Rasmus lät blindlyktans sken falla öfver det temligen stora rummet, kunde han till en början icke finna röde Jan och hans dotter. Skulle de kanske ha kommit i tillfälle att fly undan? En svordom var nära att bryta tram öfver danskens läppar, men han hejdade sig genast, ty i detsamma upptäckte han i ena vrån den tröstlösa gruppen, far och dotter.

“Tag mitt lif“, pustade röde Jan med ansträngning. “Jag känner på mig att jag inte har många timmar till.“

Rasmus Heistrib svarade icke på denna utgjutelse* I stället sade han:

“Hvad vet du om svenskarnes styrka?“ “Ingenting“, pustade Jan.

“Jaså“, utbrast dansken och grinade försmädligtr “och ändock har du varit med ända ifrån Yexiö.“

Röde Jan svarade ingenting. Han tog endast åt hufvudet med en smärtsam åtbörd.

“Nå, har du blifvit alldeles stum!“ utropade dansken under det han svängde lyktan öfver sitt hufvud. “Hur stor styrka för Stenbock med sig?“

I dessa ögonblick kastade sig Oda på knä för snapphanen och besvor honom att hysa medlidande med fadern. Rasmus Heistrib betraktade henne några ögonblick under tystnad. Slutligen sade han:

“Jag vill vänta med hans svar till i morgon,men då måste jag ha den upplysning jag önskar, annars . . .“

Han fullbordadde icke meningen utan skyndade ut det fortaste han kunde. Han var kanske rädd för att bli mera vekhjertad än behofvet kräfde, om han längre skådade in i den tinga flickans vackra ögon.

Dörren hade knappt blifvit tillsluten, förrän Oda åter sysselsatte sig med fadren, så godt hon i mörkret kunde det. Härunder öfverlade far och dotter om bästa sättet att fly, men kunde ej komma till något resultat. Oda var nära att förtvifla, då hon med ens spratt till och lyssnade.

Utanför det fönster eller, rättare sagdt, glugg, som var henne närmast, kunde hon tydligt höra följande mening framhviskas.

“Var bara stilla, så ska’ jag öppna åt er.“

“Den der rösten känner jag bestämd t igen“, mumlade röde Jan för sig sjelf. “Om det skulle vara han!“

Knappt hade Rasmus Heistrib hunnit aflägsna sig från skjulet, förrän den nästan förfrusne 'svarte Nik- , las kröp längs husväggen fram till den närmaste gluggen. Ansträngande alla sina krafter reste han sig upp så, att hans

läppar kommo i jemnhöjd med gluggens nedre del, och då han af det lätta buller, som gjordes innanför, tydligt förnam att dem han sökte ej voro många alnar aflägsna ifrån honom framhvi-skade han de ofvan anförda orden.

“Hvem är det, som talar sådant till oss?“ sporde röde Jan midt emellan hopp och fruktan. “Jag . .

“Skynda bara på“, afbröt rösten utifrån. “Om jag står här längre, så förkyler jag mig riktigt.“

“Hvem är du då, som talar?“

“Kors! Känner du inte igen Niklas?“

“Hå, är det du!“ utbrast Jan och kände liksom

ett styng i sitt hjerta, då han tänkte på, att Niklas

bevittnat hans lömska försåt mot Helges lif. #

“Nå, så prata inte längre, utan kom nu!“ inföll

rösten utanför. “Innan vakten går måste vi vara

utom byn.“Icke lång tid derefter var bommen aflyftad och. fångarne i frihet. Men just som Oda skulle träda öfver den låga tröskeln, drog hon sig hastigt tillbaka.

“Hvad nu! Hvarför kommer du inte?“ sporde röde Jan förbluffad.

“Nej, jag stannar här“, svarade den unga flickan med tast röst.

“Är du splitter galen?“ skrek Niklas. “Du vet inte hvad du har att vänta!“

“Det bryr jag mig inte alls om“, svarade Oda energiskt.' “Jag måste . . .“

“Ah, det är för Helges skull“ mumlade Jan ilsket. “Det är honom hon vill träffa.“

“Ja visst, faru, svarade den unga flickan. “Om ni och er kamrat undfly, så ä’ ni snart i säkerhet, men så är det inte med Helge. Ingen finnes här, som tar vård om honom, så framt inte jag stannar. Och han är ju äfven en af de våra, som jag . .

“Kom nu och stå inte der och sjåpa diga, af bröt röde Jan och grep dottren hårdt i armen. “Kom, säger jag! Nå, du var då den mest trilskna unge jag råkat ut för. Hjelp mig, Niklas, så att vi få bugt med henne och . . .“

Men innan röde Jan talat till punkt, hade Oda slitit sig ifrån honom och ilade tillbaka in i skjulet, der hon gömde sig i den mörkaste vrån.

Ett buller inifrån byn kom Niklas och Jan att inställa sin jagt efter den senares dotter.

“Fort på med bommen igen“, hviskade Niklas, och sedan

“Bommen“, eftersade Jan dröjande och på samma gång frågande.

“Ja, förstår du mig inte?“

“Inte riktigt.“

“Ah! Du begriper väl, att om dörren är utan bom,, ska’ vår flykt . . .“

“Ja, du har rätt“, afbröt röde Jan. “På med bommen då!“Några ögonblick derefter satt Oda ånyo som fånge. Med tillhjelp af Jan släpade sig Niklas ut ur byn och de båda flyktingarne skulle just krafla sig öfvér ett djupt fruset dike, då alarmsignalen tydligen hördes inifrån byn. Signalen besvarades af enstaka skott och flyktingarne kunde mot den hvita snön märka hur en mörk linie från öster skyndsamt närmade sig snapphanarnes lägerplats.

“Ah“, utropade svarte Niklas, “det är bestämdt löjtnanten, som nu följt efter oss och nu . . .“

Han fick ej tala till punkt, förrän en pistolsalfva brakade från de mörka leden, som nu under hurrarop störtade framåt. Inifrån byn smattrade muskötterna och der emellan uppfylldes luften af ett ursinnigt skrän från de

öfverrumplade snapphanarne.

Niklas och Jan hunno knappt återhemta sig från sin bestörtning, förrän de sågo tre eldpelare skjuta upp i byn. Det var löjtnant Krage, som på gamle Snabbs kallelse genast ilade honom till undsättning och nu befallt att påtända tre af husen för att hans trupper skulle hafva någon vägledning i den nattliga striden.

*

13.

Då Rasmus Heistrib lemnade röde Jan och hans dotter skyndade han med snabba steg till den koja, i hvilken den sjuke Helge var inhyst. Härunder tänkte han:

“Får jag inte veta något af den ene, så far jag det väl af den andre.“

Det rum, i hvilket Helge låg, var ett af byns uslaste kyffen, fullt af ohyra och smuts. Till och med dansken, som ej var nogräknad, tyckte att här var mer än lofligt snuskigt, så att han betänkte sig både •en och två gånger, innan han klef öfver tröskeln.

Väl kände Helges smärta af sina sår, men ännu Några ögonblick derefter satt Oda ånyo som fånge. Med tillhjelp af Jan släpade sig Niklas ut ur byn och de båda flyktingarne skulle just krafla sig öfvér ett djupt fruset dike, då alarmsignalen tydligen hördes inifrån byn. Signalen besvarades af enstaka skott och flyktingarne kunde mot den hvita snön märka hur en mörk linie från öster skyndsamt närmade sig snapphanarnes lägerplats.

“Ah“, utropade svarte Niklas, “det är bestämdt löjtnanten, som nu följt efter oss och nu . . .“

Han fick ej tala till punkt, förrän en pistolsalfva brakade från de mörka leden, som nu under hurrarop störtade framåt. Inifrån byn smattrade muskötterna och der emellan uppfylldes luften af ett ursinnigt skrän från de öfverrumplade snapphanarne.

Niklas och Jan hunno knappt återhemta sig från sin bestörtning, förrän de sågo tre eldpelare skjuta upp i byn. Det var löjtnant Krage, som på gamle Snabbs kallelse genast ilade honom till undsättning och nu befallt att påtända tre af husen för att hans trupper skulle hafva någon vägledning i den nattliga striden.

*

13.

Då Rasmus Heistrib lemnade röde Jan och hans dotter skyndade han med snabba steg till den koja, i hvilken den sjuke Helge var inhyst. Härunder tänkte han:

“Får jag inte veta något af den ene, så far jag det väl af den andre.“

Det rum, i hvilket Helge låg, var ett af byns uslaste kyffen, fullt af ohyra och smuts. Till och med dansken, som ej var nogräknad, tyckte att här var mer än lofligt snuskigt, så att han betänkte sig både •en och två gånger, innan han klef öfver tröskeln.

Väl kände Helges smärta af sina sår, men ännudjupare led han vid tanken på att Oda befann sig i snapphanarnes våld. Under flykten från Perstorps skog hade han ett par gånger sett en skymt af henne,. men aldrig kommit i tillfälle att säga henne ett enda ord. Ej ens vid ankomsten till Mannarp tordes han begära att få träffa Oda, för att icke väcka misstankar.

Hans förvåning öfver att se Rasmus Heistrib inträda i det usla kyffet var ganska stor. Hvad kunde dansken vilja? Kom han för att gifva bonden friheten? Omöjligt! Kanske för att förkunna att hans sista stund var inne? Detta var också troligare.

Sedan Rasmus Heistrib fixerat Helge en lång stund, utbrast han:

“Du känner väl till svenskarnes styrka, eller hur?“ Frågaren hann knappt uttala sin mening förr än Helge svarade:

“Ja, nog gör jag det.“

Tillfredsställelsen lyste i danskens ögon då han fortfor:

“Nå. hur stor är den?“

“Ah nog /är den tillräcklig att svälja din styrka som en liten munsbit“, svarade Helge.

Ett dylikt svar hade Rasmus Heistrib ej väntat sig. Han bet sig harmfullt i läpparne och yttrade derpå i hård ton:

“Ett sådant svar hade jag ej väntat mig. Jag vill. att du öppet säger mig, Jiur stor fiendens styrka är.“

“Det är omöjligt för mig, men i Yexiö var det så mycket folk, att jag ej hann räkna det.“

Rasmus Heistrib syntes fundersam. Han var antagligen tvehågsen om hvad han skulle svara. Slutligen tycktes han dock ha kommit till klarhet med hvad fången menade. Hans panna rynkades, ögonen brunno af vredens eld och händerna knöto sig våldsamt då han stack dem under Helges näsa och utbrast: “Du drifver endast gäck med mig, men detta skall du nog få ångra, eländige!“

Helges kraftiga oförderfvade natur hade förunder-ligt väl lyckats motslå de sår kroppen erhållit. Intet enda af dem var farligt. Nog mattade de vganska betydligt till en början, men den viljekraft, af hvilken Helge var i besittning, hindrade slappheten från att utöfva ett långt ifrån olycksbringande inflytande.

Utan att mycket akta den smärta, som blotta rörelsen på någon af kroppens leder framkallade, hade den unge fangen rest sig upp och stod hotande framför dansken.

“Med mig kan du göra hvad du vill, men . . .“ “Jag har inte druckit duskål med dig, eländige rebell“, af bröt Rasmus Heistrib med skrikajide stämma och lyfte i detsamma knytnäfven för att slå till, men Helge böjde sig undan och danskens hand träffade den murkna sängstolpen, så att denna föll sönder. Betydligt flat öfver detta nederlag drog sig Rasmus några steg tillbaka, under det hans ena hand famlade efter svärdet.

Helge förekom utbrottet af en ny vrede i det han sade:

“Ni har tagit till fånga en ung flicka; gör ej henne något illa. Tag heldre mitt lif.“

Den unge fångens röst var så bedjande, att Rasmus Heistrib, temligen van vid öfverraskningar, likväl frapperades deraf.

“Aha“, tänkte han, “är det så beställdt! Nå, då ska’ jag nog veta att draga nytta deraf!“ Sedan han derefter funderat en stund, utbrast han: “Ja, med

ett vil kor.“

“Ett vilkor“, eftersade Helge och drog djupt efter andan. “Hur lyder det vilkoret?“

“Att du sanningsenligt säger mig hvad svensken har för afsigt med sina rörelser.“

“Det kan jag inte, ty ingen har sagt mig det.“ “Men ... nå ... nå . . .“, afbröt Rasmus sjelf sin monolog, “det kommer mig inte alls vid. Jag vill veta om . . . men hvad var det! Ett skott!“

“Ja, så tyckte jag också“, inföll Helge under det en blixt af glädje tindrade i hans ögon.Rasmus Heistrib lyssnade uppmärksamt. Han skulle just återtaga sin afbrutna mening, då han ånyo stördes och nu på ett långt mera obehagligt sätt. Ljudet af en pistolsalfva trängde nemligen tydligt till hans öron.

“Jag märker, att det inte är som sig bör“, utbrast han och ryckte häftigt till. Derpå närmade han sig dörren, men innan han trädde ut, sade han med hård stämma: “Jag kommer tillbaka när jag har

aislagit anfallet, och är du då inte redo att säga mig hela sanningen, så ... så . . . Ja, resten kan du förstå!“ ,

Med dessa ord , störtade dansken ut och slog dörren hårdt igen efter sig. Då Helge en stund derefter försökte att

öppna den, motstod den alla hans bemödanden.

Löjtnant Krages träskomän störtade blindt öfver Mannarps by och då befalhafvaren med hög röst utdelade befallningen att tända eld på några rucklen, för att det skulle bli ljust, efterkoms den ögonblickligen. Detta var ingenting annat än en vedergällning för det att Peter Hult bränt upp Brored. Det var också nödvändigt för att kunna se föremålen under den visserligen snö- och stjernljusa natten som dock gjorde lefvande och döda ting orediga till sina konturer.

Då Krages gossar stormade in mellan byns hus. tumlade visserligen en stor del af dem öfver ända, dels i de försåtliga dikena, dels öfver de under snön fördolda stockarne och stenarne, men hufvudstyrkan rusade dock framåt och började att af alla krafter bearbeta de yrvakne och druckne snapphanarnes skallar. Villervallan bland de sammanrafsade hoparne blef förfärlig. Somliga sprungo skrikande hit och dit, andra smögo sig längs husens väggar och skyndade sedermera utåt fältet.

Så snart O da hörde fadren och dennes kamrat af-lägsna sig, steg hon upp och trefvade sig fram till dörren, den hon förgäfves sökte att öppna.“De ha stängt mig inne“, mumlade hon för sig^ sjelf. “Hur ska’ jag nu komma ut! Helge, Helge om du ändock . .

Hennes monolpg blef här afbruten af den ofvan nämnda skottvexlingen. Nyfiken och darrande lyssnade den unga flickan vid ena gluggen. Hon såg träskomännens facklor upplysa platsen framför hennes fängelse och hon kunde vid det fladdrande skenet, som än tilltog och än förmörkades, skönja konturerna af framstörtande hästar och ryttare. Hon hörde också tydligare för hvarje minut svenskarnes härskri och uppmuntringar sins emedan och dermed blandade sig snart de öfverrumplade snapphanarnes förbannelser oph vilddjurslika tjut.

Plötsligt upplystes Odas fängelse af ett starkare sken än förut. Ett hväsande som af en jätteorm hördes och kort derefter förnam den unga flickan ett sprakande ljud, som tilltog för hvarje ögonblick.

“Gode Gud!“ utropade hon, “de ha tändt eld på skjulet. Jag blir innebränd.“

Och efter dessa ord uppgaf hon ett så hjertslitande ångestskri, att det hördes långt ut i byn.

“Hvad var det?“ sporde löjtnant Krage, som i detsamma red förbi. “Jag tyckte att jag hörde ropet af en qvinna.“

“Det tyckte jag också“, menade Snabb. “Ah, se der“, fortfor han och pekade på det brinnande skjulets glugg, “der är verkligen en qvinna, som . . .“

“Ah, förmodligen én af de liderliga stycken, som desse stråtröfvare bruka föra med sig“, afbröt löjtnanten föraktligt. “Låt henne brinna!“

Efter uttalandet af denna hårda dom red löjtnanten vidare. Snabb följde honom, men hans springare hade icke hunnit uttaga tio steg, förrän den hjertslitande qvinnostämman åter hördes:

“Rädda mig! Öppna för Guds skull dörren. Jag är en fånge hos snapphanarne!“

I blinken kastade sergeant Snabb om sin häst och sprängde fram mot skjulet utan att bry sig om hvad löjtnanten skulle tänka. Inom några minuter var bom-men aflyftad och dörren öppnad. En tjock rök vältrade sig ut genom densamma och i röken syntes en qvinna med vacklande steg närma sig öppningen. Med möda hann hon ut i det fria, men cjer föll hon af-svimmad ned framför sergeantens häst.

Den käcke Snabb, som ej visste hvad han skulle göra med den till utseendet liflösa Oda, vinkade till sig ett par förbiridande ryttare och befallde dem att föra henne undan.

När den ene ryttaren hoppat af hästen och lutade sig ned öfver Odas bleka anlete, utbrast han under det han studsade tillbaka:

“Hvad ser jag! Röde Jans dotter!“

“Röde Jans dotter!“ upprepade Snabb, och han fortsatte med lägre stämma, talande till sig sjelf: “Det är ju Helges käresta.“

“Ja, herre“, svarade ryttaren, som hört sergeantens slutmening, “det är Helges käresta. Jag känner henne väl.“

“Nå“, utbrast Snabb och kände sig rätt mycket belåten öfver' att han följt sitt goda hjertas mäning och ilat till den okända qvinnans räddning, “för då henne undan och se till att hon kommer till sans och får ett någorlunda varmt läger. Jag vill söka upp Helge.“

Sedan den tappre sergeanten väl sett att hans befallningar åtlyddes, sprängde han af inåt byn, der snapphanar och träskomän ursinnigt slogos mellan de brinnande husen.

*

14.

Ju lifligare skottvexlingen blef, desto ifrigare bände Helge på dörren för att komma ut, men som han naturligtvis ej på långt när återfått sina krafter, misslyckades han helt och hållet. Hade han också egt en men aflyftad och dörren öppnad. En tjock rök vältrade sig ut genom densamma och i röken syntes en qvinna med vacklande steg närma sig öppningen. Med möda hann hon ut i det fria, men cjer föll hon af-svimmad ned framför sergeantens häst.

Den käcke Snabb, som ej visste hvad han skulle göra med den till utseendet liflösa Oda, vinkade till sig ett par förbiridande ryttare och befallde dem att föra henne undan.

När den ene ryttaren hoppat af hästen och lutade sig ned öfver Odas bleka anlete, utbrast han under det han studsade tillbaka:

“Hvad ser jag! Röde Jans dotter!“

“Röde Jans dotter!“ upprepade Snabb, och han fortsatte med lägre stämma, talande till sig sjelf: “Det är ju Helges käresta.“

“Ja, herre“, svarade ryttaren, som hört sergeantens slutmening, “det är Helges käresta. Jag känner henne väl.“

“Nå“, utbrast Snabb och kände sig rätt mycket belåten öfver' att han följt sitt goda hjertas mäning och ilat till den okända qvinnans räddning, “för då henne undan och se till att hon kommer till sans och får ett någorlunda varmt läger. Jag vill söka upp Helge.“

Sedan den tappre sergeanten väl sett att hans befallningar åtlyddes, sprängde han af inåt byn, der snapphanar och träskomän ursinnigt slogos mellan de brinnande husen.

*

14.

Ju lifligare skottvexlingen blef, desto ifrigare bände Helge på dörren för att komma ut, men som han naturligtvis ej på långt när återfått sina krafter, misslyckades han helt och hållet. Hade han också egt enjättestyrka, skulle han ej kommit en hårsmån längre, ty dörren var fast och gaf ej vika en enda tum.

Då han, pustande ut efter ansträngningarne, stödde sig mot ena dörrposten, hörde han träskoryttarne storma fram. Han förnam också deras rop och han ansträngde sig ännu mera för att öppna dörren, men ¡med samma' resultat som förut.

Han skulle just vända tillbaka till den enda glugg, som fanns i stugan, då han tyckte sig höra ett än hväsande, än knastrande ljud öfver sitt hufvud. Bestört lyssnade han. Det besynnerliga ljudet hördes tydligare för bvarje sekund. Ett fladdrande sken, som fantastiskt belyste den hvita snön, och gnistor, som flögo af och an, sade honom genast hvad som var på färde.

“Ah, huset brinner“, stönade han för sig sjelf, “och här står jag hjelplös och . ..“

Ett doft brak rätt öfver honom afbröt hans monolog. Han störtade ånyo fram till dörren och bultade på den allt hvad hans krafter tilläto, men utan framgång. Lågornas allt mera tilltagande hväsande var det enda ljudr som han fick till svar. Förtviflad störtade han ånyo fram till gluggen och såg utåt, På afstånd hördes stridsbullret och der och hvar kunde Helge se fotfolk och ryttare blandade om hvarandra i en förvirring, som i den hemska natten föreföll ännu mera oredig, än den skulle gjort vid dagsljus.

“Nej, jag kan inte komma igenom gluggen“, stönade han sedan han vågat försöket. “'Den är för smal för mig. Himmelens Gud, skall jag . . . men är det inte gubben Snabb, som rider der borta? Väl kan jag inte se hans ansigte, men ställningen är bestämdt hans. Jag måste höra efter.“

Och med en stämma, som förtviflan gjorde starkare än den i verkligheten var, ropade han:

“Sergeant Snabb! Skynda hit, annars är det förbi med mig!“

Gubben Snabb hade just utdelat befallning åt dem, som åtföljt honom, att anfalla en flock snapphanar, som försökte att smyga sig undan, då han förnam ro-pet. Och då han blickade sig omkring, såg han i det brinnande husets glugg ett dödsblekt ansigte, hvilket de flammande lågorna hemskt belyste, stirra emot sig. Gubben red ögonblickligen närmare och snart igenkände han Helge.

“Fort upp med dörren“, skrek han. “Fort, pojkar! Det är ju Helge, den käcke bussen, som blifVit inneståängd der! Fort bara, ty taket börjar redan att svigta!“

Detta var också förhållandet. Ett par sparrar hade redan fallit ned framför Helge och i hvilken minut som helst kunde flera följa efter.

Ehuru sergeantens folk skyndsamt lyfte af bommen för dörren, kunde denna likväl icke öppnas, emedan den till på köpet var låst. Men då knektame stodo der rådville och sågo frågande på hvarandra, utropade Snabb:

“Slå in dörren, edra krabater. Om inte hälarne hjelpa, så . . .“

Han fick ej sista ordet öfver läpparne förrän dörren redan svigtade vid de hårda slag, som den fick mottaga, och efter några minuter hade den till hälften fctörtat in.

“Skynda dig pojke!“ skrek sergeanten, då han märkte hur taket började gunga. Helge var ej sen att åtlyda uppmaningen. Han störtade fram, men innan han kora fram till dörren hördes ett förfärligt brak och det blef för några ögonblick alldeles kolmörkt i stugan.

Snabb och hans bussar hade förskräckta sprungit tillbaka och den gamle sergeanten utropade ångest-fullt:

“Nu är det då alldeles förbi med den der präktiga pojken. Han har . . .“

I detsamma skingrades mörkret inuti stugan och de väldiga lågorna bröto fram. Men samtidigt framsprang också den dödsbleke Helge, höljd af tusentals gnistor. Han öfverhöljdes genast med snö, hvarigenom hans kläder hindrades från att antändas.

Hans första spörjsmål till Snabb lydde så:“Har ni sett Oda?’*

G-amle Snabb låtsade ej höra denna fråga, utanr sporde i stället:

“Nå, hur har du funnit dig i fångenskapen?“

En otålig rörelse af Helge gaf tillkänna, att frågan ej var i hans smak. Han svarade dock: “Temligen bra, men . . . men . . .“

Gubben Snabb ville göra sin skyddsling eli öfver-raskning, och för att denna skulle blifva så fullständig som möjligt, undvek han med flit att tala om den unga flickan och hennes räddning. I stället sade han: “Tre af er, pojkar, vakta Helge så att han inte dumdristigt rusar in i striden. Framåt, ni andre!“ Och med en vänlig nick åt Helge sprängde han

bort.

"Ack“, suckade den nyss befriade fången och spanade omkring med oroliga blickar, “om jag ändock visste hvar Oda funnes!“

Ett godt stycke i nordost åt Bisrödshållet till stannade röde Jan då svarte Niklas stönande tillkänna-gaf att han icke orkade gå längre.

“Ja, jag vånnar, att du ginge in i evigheten med ens, så sluppe jag ett besvärligt vittne“, tänkte Jan för sig sjelf. “Hade jag blott slut på dig skulle jag vände tillbaka till Mannarp, der löjtnanten nu som bäst håller på att göra rent hus.“

Omkring de båda flyktingarne var det ödsligt åt hvilket håll de än vände sina blickar. Endast mot sydvest flammade lågorna högt öfver den påtända Mannarps by och skenet syntes vida omkring, erbjudande ett af de sorgespel, som plägar vara oskiljaktiga från kriget. Snön yrde bitande kall rakt i an-sigtet på de båda flyktingarne och kölden höll på att stelna deras lemmar.

“Nej“, utbrast slutligen Niklas och skakade snön af sig, “hvarför gå längre då vi kunna fa bättre qvar-ter i Mannarp. Låt oss återvända dit.“

Träskoregementet. 6Men detta ingick ej i röde Jans plan. Han kände red$n förut svarte Niklas såsom en illistig och bakslug menniska, och han var fullt och fast öfvertygad om att han skulle anklaga honom (Jan) för mordförsök mot Helge, så snart tillfälle dertill yppade sig. För den skull föresatte sig Jan, att med det första göra sig af med det besvärliga vittnet. Och hur lätt skulle icke detta nu kunna gå för sig! Han var ju ensam med den svage Niklas. Ett slag bara och denna skulle ligga der för alltid. Jan kunde ju sedermera skylla på att Niklas fallit omkull, slagit sig och blifvit liggande, samt, oförmögen att resa sig upp, frusit ihjäl. Men, hvarför behöfdes denna nödlögn! Ingen, visste ju att röde Jan och Niklas varit i sällskap mer än Öda, och hon skulle nog tiga. Men om svarte Niklas’ kropp o hittades och våldet på honom uppmärksammades? Ahnej, menade Jan, snön skulle snart öfvertäcka hans kropp och när den mot vårsidan blefve synlig, skulle den nog vara så förvandlad, att alla spår efter våldet blifvit utplånade. Dessutom behöfde ju ej röde Jan slå till så hårdt. Niklas skulle nog stupa ändå så svag som han var.

Röda Jan hann knappt tänka meningen till slut förrän han satte den i verkställighet. Han slog till och svarte Niklas föll utan att gifva det ringaste ljud ifrån sig. I detsamma kom en hvirfvelvind, ett genomträngande snöglopp, som genomträngde öron, näsa och mun, och blåsten tjöt så infernaliskt ilsket som om den genomträngts af fröjd öfver den skada den åstadkofnmit. Derpå blef allt tyst. Röde Jan lutade sig ned öfver Niklas’ till hälften öfversnöade kropp och lyssnade under det han höll andan. Icke det ringaste ljud kom ifrån den slagne. Jan lade sin hand på hans bröst; det rörde sig icke; han lutade sitt öra intill Niklas’ mun; ingen andhemtning kunde hans hörsel uppfånga.

Efter detta reste sig röde Jan upp. Hans blickar glänste af tillfredsställelse och han lemnade platsen för sitt brott under det han mumlade för sig sjelf:“Ändteligen har jag blifvit af med ett besvärligt vittne. Niklas skall ej mera vakna, och då vårsolen sticker på, skall hans kropp vara oigenkännelig.“

Efter denna monolag skyndade röde Jan i fullt språng åt Mannarp till.

*

15.

Rasande af vrede hade Rasmus Heistrib försökt att samla sitt folk. Oförtrutet löpande från hus till hus, lyckades han slutligen att få tillhopa inemot halfva styrkan. Med denna ämnade han ofördröjligen göra återtåget, ty han insåg genast, att det slutligen måste gå derhän, hur tappert han än kämpade.

Halfva byn var redan tillryggalagd, då en ryttarskara plötsligen föll honom i ryggen. Snapphanarne studsade, ty

ett anfall från detta håll hade de icke väntat. Endast Rasmus Heistrib kraftiga och beslutsamma uppträdande hindrade oredan och förvirringen att helt och hållet tillintetgöra hans trupp.

Endast fot för fot drog sig Rasmus tillbaka. Han var också fast besluten att till hvad pris som helst göra de anfallande träskomännen det största afbräck. Hans snapphanar slogos också med verkligt dödsförakt och skulle nog ha blifvit ganska farliga motståndare till löjtnant Krages lilla styrka, om de varit mera mangrannt församlade.

Då sista huset i byn uppnåddes, fattade Rasmus stånd i skydd af detsamma. Löjtnant Krage måste använda hela sin styrka för att kunna drifva bort honom. Hans snapphanar föllo den ene efter den andre under det mest ihärdiga motstånd, och snart återstodo knappt tio, och desse till på köpet sårade.

Rasmus Heistrib, som hade kämpat med nästan öfvermenskliga krafter, var sårad på många ställen, men ingenstädes svårare än att han kunde hålla de få öfverblifne omkring sig och med dem fortsätta det nu oundvikliga återtåget. Gynnade af nattens “Ändteligen har jag blifvit af med ett besvärligt vittne. Niklas skall ej mera vakna, och då vårsolen sticker på, skall hans kropp vara oigenkännelig.“

Efter denna monolag skyndade röde Jan i fullt språng åt Mannarp till.

*

15.

Rasande af vrede hade Rasmus Heistrib försökt att samla sitt folk. Oförtrutet löpande från hus till hus, lyckades han slutligen att få tillhopa inemot halfva styrkan. Med denna ämnade han ofördröjligen göra återtåget, ty han insåg genast, att det slutligen måste gå derhän, hur tappert han än kämpade.

Halfva byn var redan tillryggalagd, då en ryttarskara plötsligen föll honom i ryggen. Snapphanarne studsade, ty ett anfall från detta håll hade de icke väntat. Endast Rasmus Heistrib kraftiga och beslutsamma uppträdande hindrade oredan och förvirringen att helt och hållet tillintetgöra hans trupp.

Endast fot för fot drog sig Rasmus tillbaka. Han var också fast besluten att till hvad pris som helst göra de anfallande träskomännen det största afbräck. Hans snapphanar slogos också med verkligt dödsförakt och skulle nog ha blifvit ganska farliga motståndare till löjtnant Krages lilla styrka, om de varit mera mangrannt församlade.

Då sista huset i byn uppnåddes, fattade Rasmus stånd i skydd af detsamma. Löjtnant Krage måste använda hela sin styrka för att kunna drifva bort honom. Hans snapphanar föllo den ene efter den andre under det mest ihärdiga motstånd, och snart återstodo knappt tio, och desse till på köpet sårade.

Rasmus Heistrib, som hade kämpat med nästan öfvermenskliga krafter, var sårad på många ställen, men ingenstädes svårare än att han kunde hålla de få öfverblifne omkring sig och med dem fortsätta det nu oundvikliga återtåget. Gynnade af nattensmörker, som föll tätare på ju mera branden aftog, lyckades det honom och hans lilla skara att vid Sönderslöfs kyrka komma öfver den bristfälliga bron öfver Rönne å. När den siste snapphanen väl stod på andra sidan, befallde Rasmus Heistrib att bron skulle rifvas fullständigt. Detta var också snart gjordt, och då en stark snapphanetrupp förföljdes dit af löjtnant Krage, blef den dels nedhuggen dels tillfångatagen, derför att den ej fort nog kunde komma öfver bron.

Men detta bekymrade ej Rasmus Heistrib, som med sin lilla trupp nu drog sig undan mot Helsingborg, der den danska hären befann sig.

Det var redan tidigt på morgonen som Rasmus Heistrib kom fram till Häggarps by. Den enda varelse, som lät se sig, var kloka Maja, och det var icke med särdeles vänliga blickar som hon betraktade de till sitt yttre så ruskige snapphanarne.

Rasmus trädde dock genast fram till henne och sporde om folket var hemma i byn.

“Nej“, ljöd det tvära svaret.

“Hvar hålla då karlarne hus?“

“De ä’ med svenskarne.“

Ett hugg af danskens slagsvärd fällde kloka Maja. Våldet åsågs i hemlighet at Arne Mårtensen, som deraf kunde finna att de nykomne voro svenskfiender. Han gick för den skull ut, helsade Rasmus välkommen och tog fram ur källaren all den mat och dryck som han egde der. Länge dröjde det icke förrän ett hejdundrande gästabud var i full gång och ännu då solen sjönk bakom de vestra skogarne, rådde en den mest uppslöppna munterhet i Arne Mårtensens stuga.

Mest skröt likväl Rasmus Heistrib. Kan lofvade på sin krigsmannaära att snart gå till Helsingborg, der få en större trupp och derefter köra de stenbockska träskopojkarne till Smålands bygder igen.

Härunder öppnades dörren försigtigt och en person tittade hastigt in. Flere ansigten blefvo derefter synliga och länge dröjde det icke förrän kropparne följde efter. För sent upptäckte nu Rasmus att han blifvit öfverrumplad. Det var Helge, som följt efter honom hack i häl.

Efter slaget vid Helsingborg, der träskoregementet öfverändakastade de välklädde danskarne och der Helge utnämndes till korporal, blef det fred, såsom vi veta. Äfven i Häggarp slöts freden mellan Jan Månsson och Arne Mårtensen och då Helge och Oda ändtligen förenades genom äktenskapets band, hade lugnet och glädjen blifvit för alltid bosatta i byn.